

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
STARPTAUTISKO UN EIROPAS TIESĪBU ZINĀTŅU KATEDRA

**AKTUĀLĀ EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS JUDIKATŪRA EIROPAS
ARESTA ORDERA LIETĀS**

BAKALAURA DARBS

Autors: Rebeka Kiršteina

Studenta apliecības numurs: rk16060

Darba vadītājs: Dr. iur. Arnis Buka

RĪGA 2019

Anotācija

Bakalaura darba “Aktuālā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra Eiropas Aresta ordera lietās” mērķis ir izpētīt astoņus nozīmīgus Eiropas Savienības Tiesas spriedumus Eiropas Aresta ordera lietās. Ievērojot minēto, bakalaura darbs sniedz ieskatu Eiropas Savienības Tiesas nesētajos spriedumos, kuros skaidroti Padomes Pamatlēmumā par Eiropas Aresta orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm ietvertie jēdzieni “tiesas nolēmums” un “tiesu iestāde”, kā arī aplūkoti Pamatlēmumā ietvertie Eiropas Aresta ordera neizpildes pamati un Eiropas Aresta ordera ietekme uz personas pamattiesībām. Darba ietvaros Autore akcentē galvenos problēmjautājumus Eiropas Aresta ordera piemērošanā un analizē savstarpējā atzīšanas principa piemērošanas robežas.

Autore galvenokārt izmantojusi literatūru angļu valodā, analizējusi Eiropas Savienības Tiesas praksi un aplūkojusi nevalstisko organizāciju ziņojumus.

Pētījuma rezultātā Autore konstatē pamattiesību ietekmi uz aktuālo Eiropas Savienības tiesas judikatūru un uz izpildes dalībvalsts pienākumu izpildīt saņemto Eiropas Aresta orderi, kā arī nepieciešamību ieviest obligātu proporcionalitātes principa piemērošanu.

Atslēgvārdi: Eiropas Aresta orderis, Eiropas Savienība, savstarpējās atzīšanas princips, Eiropas Savienības krimināltiesības.

Annotation

Aim of bachelor's thesis "Recent developments in the case-law of the Court of Justice of the European Union in European Arrest warrant cases" is to research eight influential judgements of the Court of Justice of the European Union in European Arrest warrant cases. Considering the aforementioned, bachelor's thesis provides an insight in recent case-law of the CJEU that delivers interpretation on legal terms "an arrest warrant" and "issuing judicial authority", an overview of non-execution grounds listed in the Framework decision is provided and European Arrest warrant's impact on person's fundamental rights examined. Author has determined the main problematic aspects of European Arrest Warrant's mechanism and Author has analysed limits of application of the mutual recognition principle.

The author has mainly used literature in English, analysed judgements of the Court of Justice of the European Union and studied reports from non-governmental organisations.

As a result of this research, the Author identified fundamental right's impact on recent case-law of the Court of Justice of the European Union and the impact on executing state's duty to execute received European Arrest warrant, moreover, the Author concluded the necessity of introducing a mandatory proportionality check.

Keywords: European Arrest warrant, European Union, mutual recognition principle, EU criminal law.

Apzīmējumu saraksts

EST- Eiropas Savienības Tiesa

Harta- Eiropas Savienības Pamattiesību Harta

ECPAK- Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

LES- Līgums par Eiropas Savienību

LESD- Līgums par Eiropas Savienības darbību

Pamatlēmums- Padomes pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas Aresta orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm

Saturs

Anotācija.....	1
Apzīmējumu saraksts.....	3
Ievads.....	5
1. EIROPAS ARESTA ORDERA MEHĀNISMA IZVEIDE	7
1.1. Eiropas Aresta ordera ieviešanas vēsture	7
1.2. Savstarpējās atzīšanas princips Eiropas Aresta ordera sistēmā.....	8
1.3. Eiropas Aresta ordera ieviešanas juridiskais izvērtējums	10
2. PAMATLĒMUMA JĒDZIENU INTERPRETĀCIJA AKTUĀLAJĀ EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS JUDIKATŪRĀ.....	12
2.1. “nepieciešamība izdot valsts līmeņa Aresta lēmumu pirms Eiropas Aresta ordera izsniegšanas”	12
2.2. “Tiesu iestādes” un “tiesu nolēmuma” nozīme	16
2.3. “Tiesu nolēmums” jēdziena nozīme	19
3. EIROPAS ARESTA ORDERA IETEKME UZ PAMATTIESĪBĀM.....	21
3.1. Eiropas Aresta ordera piemērošana, ja pastāv risks par necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos	21
3.2. Tiesību uz taisnīgu tiesu apsvērumi Eiropas Aresta ordera izpildē	24
4. JUDIKATŪRĀ PRECIZĒTIE EIROPAS ARESTA ORDERA NEIZPILDES PAMATI.....	27
4.1. Tiesības neizpildīt Eiropas Aresta orderi attiecībā uz mazgadīgajiem.	27
4.2. <i>Ne bis in idem</i> neizpildes pamata precizējums.....	30
4.3. Eiropas Aresta ordera mehānisma pielietošana dalībvalsts izstāšanās gadījumā ...	33
5. NODAĻA. EIROPAS ARESTA ORDERA IEVIEŠANAS GALVENIE IDENTIFICĒTIE PROBLEMĀTISKIE ASPEKTI	36
5.1. Eiropas Aresta orderis tiek izmantots neizvērtējot tā proporcionalitāti	38
5.2. Eiropas Aresta ordera piemērošanā cilvēktiesības netiek pietiekami ievērotas	42
5.3. Efektivitātes princips Eiropas Aresta ordera piemērošanā	45
Kopsavilkums	47
Izmantotā literatūra un avoti.....	49

Ievads

Eiropas Aresta orderis ir pirmais sadarbības instruments, ar kuru Eiropas Savienības krimināltiesību jomā ievieš savstarpējās atzīšanas principu. Eiropas Aresta orderis aizstāja līdz tam pastāvējušo personu nodošanas sistēmu, kas balstījās uz konvencijām. Eiropas Aresta ordera mehānisms tika ieviests politiski saspringtā laikā- pēc 2001.gada 11.septembra teroraktiem Amerikas Savienotajās valstīs- ar mērķi vienkāršot savstarpējās nodošanas procedūras starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un padarīt nodošanas procesu efektīvāku.

Autore izvēlējās tēmu “Aktuālā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra Eiropas Aresta ordera lietās”, jo pirms nedaudz vairāk kā 15 gadiem ieviestais instruments tiek pielietots arvien vairāk, tas nozīmē, ka arvien redzamākas kļūst arī problēmas, kas saistītas ar Eiropas Aresta ordera piemērošanu. Papildus jau vismaz desmit gadus aktuālajam proporcionalitātes testa trūkumam, pēdējos gados aktualizējies jautājums par Eiropas Aresta ordera ietekmi uz pieprasītās personas pamattiesībām, kā arī atsevišķos gadījumos pastāv aizdomas par Eiropas Aresta ordera izmantošanu politiskiem mērķiem.

EST loma identificēto problēmu risināšanā ir īpaši svarīga tādēļ, ka Eiropas Aresta ordera mehānisma pamatā ir savstarpējās atzīšanas un savstarpējās uzticēšanās principi, tas nozīmē, ka dalībvalstīm, bez pamatota iemesla, nav tiesību apšaubīt citas dalībvalsts izdoto Eiropas Aresta orderi. Tādējādi pat gadījumos, kur izpildes dalībvalsts saskata risku Eiropas Aresta ordera piemērošanā, dalībvalstij ir ļoti ierobežotas iespējas to neizpildīt.

Pētījuma galvenie mērķi ir noskaidrot aktuālās EST judikatūras ietekmi uz turpmāko Eiropas Aresta ordera mehānisma piemērošanu un konstatētajām Eiropas Aresta ordera piemērošanas problēmām. Lai sasniegtu pētījuma mērķi, Autore analizēs EST judikatūru, tiesību doktrīnu un nevalstisko organizāciju ziņojumus. Pētījuma rezultātā būs iespējams konstatēt savstarpējās atzīšanas principa piemērošanas robežas un identificēt EST sniegto risinājumu situācijām, kad Eiropas Aresta ordera izpilde skar pieprasītās personas pamattiesības.

Pētījuma mērķu sasniegšanā tiks pastiprināti analizēta EST judikatūra gan tādēļ, ka EST ir ekskluzīva kompetence sniegt saistošu Savienības tiesību aktu interpretāciju, gan tādēļ, ka risinājumi aktuālajām Eiropas Aresta ordera piemērošanas problēmām primāri nāk tieši no EST interpretācijām. Pētījumā iekļauti, Autoresprāt, būtiskākos EST spriedumus Eiropas Aresta ordera lietās no 2015.gada. Pētījumā tiks aplūkoti spriedumi šādās kategorijās: Pamatlēmuma

jēdzienu interpretācija, Eiropas Aresta ordera ietekme uz pamattiesībām un spriedumi, kas precizē Eiropas Aresta ordera neizpildes pamatus.

Darba mērķa sasniegšanai Autore izmantoja šādas zinātniskās metodes: vēsturiskā metode, induktīvā metode, salīdzinošā metode, analītiskā metode un deduktīvā metode. Vēsturiskā metode pielietota aplūkojot Eiropas Aresta ordera ieviešanas vēsturisko pamatu. Induktīvā metode pielietota analizējot judikatūru un atvasinot no judikatūras vispārīgus secinājumus, analītiskā metode pielietota, lai analizētu juridiskajā literatūrā paustos viedokļus un judikatūrā ietvertās atziņas attiecībā uz pētījuma tematu. Salīdzinošā metode pielietota, lai salīdzinātu dažādos dalībvalstu regulējumus attiecībā uz Eiropas Aresta ordera izsniegšanu vai izpildīšanu. Deduktīvo metodi Autore pielietoja, lai no vispārīgajām judikatūrā paustajām atziņām nonāktu pie to attiecināmības uz konkrētiem jautājumiem.

Bakalaura darbs sastāv no piecām nodaļām un kopsavilkuma. Bakalaura darba pirmajā nodaļā aplūkota Eiropas Aresta ordera mehānisma izveide. Otrajā nodaļā Autore aplūko Pamatlēmuma jēdzienu aktuālo interpretāciju un to ietekmi uz izsniegtajiem Eiropas Aresta orderiem. Trešajā nodaļā ir aplūkota Eiropas Aresta ordera piemērošana gadījumos, kad ir izsniegšanas dalībvalstī pieprasītās personas pamattiesības var tikt apdraudētas. Ceturtajā nodaļā Autore apkopojā judikatūrā ietvertos precizējumus Eiropas Aresta ordera neizpildes pamatiem. Piektā nodaļa veltīta aktuālo identificēto Eiropas Aresta ordera piemērošanas problēmu apskatam.

1. EIROPAS ARESTA ORDERA MEHĀNISMA IZVEIDE

Eiropas Aresta orderis ir pirmais instruments, kas Eiropas Savienības krimināltiesībās ievieš līdz šim tikai preču aprītē pazīstamo- savstarpējās atzīšanas principu. Ideja par Eiropas krimināltiesību ietvara izveidi joprojām ir viens no visambiciozākajiem Eiropas integrācijas projektiem. Savstarpējās atzīšanas principā balstītais juridiskais instruments, kas atvieglo personu izdošanu no vienas Eiropas Savienības dalībvalsts citai, pamatojas uz ļoti augstu dalībvalstu savstarpējās uzticības līmeni. Šajā nodaļā Autore aplūkos Eiropas Aresta ordera ieviešanas vēsturiskos iemeslus, savstarpējās atzīšanas principu kā Eiropas Aresta ordera pamatu un pievērsīsies Eiropas Savienības tiesību aktam, ar kuru tika ieviests Eiropas Aresta orderis.

1.1. Eiropas Aresta ordera ieviešanas vēsture

Pirms 1993.gada, kad spēkā stājās Līgums par Eiropas Savienību, Eiropas Kopienas iekšienē sadarbība krimināltiesiskajos jautājumos nebija iestrādājusies, tātad krimināltiesības nebija daļa no Eiropas Kopienas dienaskārtības, pat, ja atsevišķas konvencijas tika pieņemtas Eiropas Politiskās sadarbības ietvaros.¹ Lai izprastu Eiropas Aresta ordera vēsturi, jāizceļ divi būtiski Eiropas Savienības attīstības soļi, kas ļāva ieviest jaunu pieeju sadarbībai krimināltiesiskajos jautājumos- trešā pīlāra izveide un vienotas brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveide.² Trešā pīlāra jeb sadarbības tieslietu un iekšlietu jomā ieviešana, norādīja uz to, ka sadarbība krimināltiesību jomā ir Eiropas Savienības dalībvalstu kopējā interese³, radot institucionalizētu forumu, kurā apspriest sadarbību krimināltiesību jomā, nepakļaujot sevi pārnacionālai kontrolei.⁴ Lai gan Eiropas Savienības dalībvalstis nevēlējās nošķirt atsevišķas krimināltiesību apakšjomas no dalībvalsts suverenitātes un iekļaut tās Kopienas tiesībās, tās joprojām radīja jaunus juridiskus instrumentus, tostarp, Eiropas Aresta orderi, lai pastiprinātu sadarbību tieslietu jautājumos.⁵ Iemesls, kas veicināja ciešāku sadarbību krimināltiesiskajos jautājumos bija pārliecība, ka personām, kas veic noziedzīgus nodarījumus, brīva pārvietošanās vienota tirgus ietvaros, ir ievērojams ieguvums.⁶

Eiropas Aresta ordera pirmsākumi meklējami 20.gadsimta beigās, kad 1995.gada 10.marta "Par vienkāršotu izdošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm" un 1996.gada 27.septembra "Konvencija par izdošanu starp Eiropas Savienības dalībvalstīm", ar kurām tika plānots modernizēt un vienkāršot 1957.gada 13.decembrī pieņemto "Konvenciju par

---

¹ Klimek L., European arrest warrant. New York: Springer, 2014, p.14

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid, p. 16.

⁶ Ibid., p.22.

izdošanu”, nerasniedza cerētos rezultātus. Minēto 1995.gada un 1996.gada konvenciju efektivitāti ierobežoja gan iekļautās iebildumu atrunas, gan ratificējušo valstu skaits (1995.gada konvenciju ratificēja deviņas valstis un 1996.gada konvenciju ratificēja astoņas valstis), tādējādi šīs konvencijas neieviesa atjauninājumus tradicionālajā izdošanas mehānismā.⁷ Situāciju sarežģītāku padarīja arī fakts, ka pievienošanās Eiropas Savienībai gaidīja desmit jaunas dalībvalstis, tādējādi jautājums par spēju sadarboties personu izdošanas jautājumā kļuva arvien aktuālāks.⁸ Eiropas Aresta ordera idejiskie pirmsākumi meklējami Tamperes Eiropadomes dokumentos jau 1999.gadā, taču politiski piemērotākais brīdis šāda instrumenta ieviešanai radās pēc 2011.gada 11.septembra teroraktiem Amerikas Savienotajās valstīs.⁹

Tamperes Eiropadomes tikšanās secinājumi raisīja savstarpējas pretrunas, no vienas puses tajos tika ietverts aicinājums dalībvalstīm pēc iespējas ātrāk ratificēt 1995.gada un 1996.gada Eiropas Savienības konvencijas¹⁰, taču no otras puses, tika ietverts secinājums, ka formāla izdošanas procedūra starp dalībvalstīm būtu jāatceļ.¹¹ Eiropas Komisija pēc Eiropadomes tikšanās Tampērē uzsāka Eiropas Aresta ordera izstrādi, izmantojot savas tiesības uz leģislatīvo iniciatīvu, uz 2001.gada 11.septembri juridiskā ietvara izstrāde bija gandrīz jau pabeigta.¹² Teroraktu iespaidā Eiropas Aresta ordera izstrāde tika paātrināta un jau vienu nedēļu pēc 11.septembra notikumiem, Eiropas Komisija prezentēja priekšlikumu Pamatlēmumam “Par Eiropas Aresta orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm”¹³.

1.2. Savstarpējās atzīšanas princips Eiropas Aresta ordera sistēmā

Ierosinājums ieviest savstarpējās atzīšanas principu kā stūrakmeni uzlabotajai sadarbībai krimināltiesiskajos jautājumos nāca no Lielbritānijas prezidentūras Eiropas Savienībā.¹⁴ Ierosinājuma iedvesma nāca no Eiropas Savienības iekšējā tirgus analogijas, *Cassis de Dijon* lietā iedibinātais preču savstarpējās atzīšanas princips padarīja iekšējo tirgu pilnīgu.¹⁵ Ar *Cassis de Dijon* spriedumu starp dalībvalstīm tika ieviesta savstarpējās atzīšanas doktrīna¹⁶, kas izārdīja brīvas preču aprites šķēršļus, kas radās no juridiskā regulējuma atšķirībām

---

⁷ Michael Plachta, European Arrest Warrant: Revolution in Extradition, 11 Eur. J. Crime Crim. L. & Crim Just. 178 (2003), p.178.

⁸ Ibid., p.179.

⁹ Ibid..

¹⁰ Tamperes 1999.gada Eiropadomes secinājumi, pieejami: http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm [aplūkots 15.04.2019], 35.apsvēruma

¹¹ Ibid.

¹² Panainte R., Considerations on the European Arrest Warrant, Journal of Public Administration Finance and Law. 2/2015, p. 159

¹³ Ibid.

¹⁴ Klimek L., 2015, p.18

¹⁵ Ibid.

¹⁶ The European Arrest Warrant and the Necessary Balance Between Mutual Recognition and Fundamental Rights in the EU, pieejams: <http://www.ejtn.eu/Documents/Themis/THEMIS%20written%20paper%20-%20Romania%201.pdf>. [Aplūkots 07.04.2019], p.1.

dalībvalstīs.¹⁷ Savstarpējā atzīšanas principa, kā stūrakmens izvēle sadarbībai krimināltiesību jomā tika uzlūkota kā alternatīva krimināltiesisko regulējumu harmonizācijai¹⁸, tātad, pārnesot preču savstarpējās atzīšanas principu, būtu iespējams izvairīties no harmonizējoša tiesiskā regulējuma pieņemšanas Eiropas Savienības krimināltiesību izveidē¹⁹.

Savstarpējā atzīšanas principa centrā ir dalībvalstu savstarpējā uzticēšanās, rekomendācijas tiesas saiknes izveidei starp šiem abiem jēdzieniem 2001.gadā tika izveidota Eiropas Komisijas “savstarpējās atzīšanas programma”²⁰, kuras mērķis bija izveidot tiešu sasaisti starp savstarpējo atzīšanu un savstarpējo uzticēšanos. Tika piedāvāta prezumcija- dalībvalstis var uzticēties viena otras krimināltiesiskajam regulējumam, jo katras dalībvalsts regulējums ir balstīts uz tiem pašiem fundamentālajiem principiem- cilvēktiesībām un tiesiskuma.²¹ Eiropas Komisija ir pasludinājusi, ka “Savstarpējā uzticība ES dalībvalstu vidū un to tiesību sistēmām ir Eiropas Savienības pamats”²² un tas ir stūrakmens, uz kura jāceļ Eiropas Savienības tiesiskuma politika²³.

Savstarpējās atzīšanas princips būtībā nozīmē, ka dalībvalstij ir jāuzskata, ka visas pārējās dalībvalstis rīkojas saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām, īpaši ar pamattiesībām, ko atzīst Eiropas Savienības tiesības.²⁴ Savstarpējās atzīšanas principa rezultātu krimināltiesību jomā varētu definēt šādi: Juridisku lēmumu savstarpējā atzīšana ir process, kura laikā vienas dalībvalsts tiesu iestādes izdots juridisks lēmums tiek atzīts un izpildīts citas dalībvalsts tiesu iestādē.²⁵ Tātad savstarpējā atzīšana sevī ietver ne tikai uzticēšanos citai dalībvalstij, bet arī juridiskā lēmuma aprites elements, tajā pašā dokumentā Eiropas Komisija ir arī uzsvērusi, ka brīvai personu apritei ir jābūt ar brīvu juridisku lēmumu apriti²⁶, tātad juridiskajiem lēmumiem ir jābūt spējīgiem sekot līdz personām.

---

¹⁷ The European Arrest Warrant and the Necessary Balance Between Mutual Recognition and Fundamental Rights in the EU, pieejams: <http://www.ejtn.eu/Documents/Themis/THEMIS%20written%20paper%20-%20Romania%201.pdf>. [Aplūkots 07.04.2019], p.1.

¹⁸ Klimek L., 2015, p.18

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid., p.21.

²¹ Efrat A., Assessing mutual trust among EU members: evidence from the European Arrest Warrant, Journal of European Public Policy, Volume 26, 2019- Issue 5. p.7

²² 2014.gada 11.marta Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam Un Padomei Jauns ES mehānisms tiesiskuma nostiprināšanai, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014DC0158>

²³ 2014.gada 11.marta Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas Un Sociālo Lietu Komitejai Un Reģionu Komitejai Es Tiesiskuma programma laikposmam līdz 2020. gadam — uzticēšanās, mobilitātes un izaugsmes stiprināšana Savienībā, pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-LV/ALL/?uri=CELEX:52014DC0144&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LV/ALL/?uri=CELEX:52014DC0144&from=EN)

²⁴ Prechtal S., Mutual Trust Before the Court of Justice of the European Union, European Papers. Vol.2, 2017, P.76

²⁵ Klimek L., 2015, p. 18

²⁶ Ibid.

Savstarpējās atzīšanas princips ir attīstīts tieši Eiropas Savienības judikatūrā, taču tā izcelsme meklējama Līguma Par Eiropas Savienību 4.panta trešajā daļā²⁷ “*Saskaņā ar lojālas sadarbības principu Savienība un dalībvalstis ar patiesu savstarpējo cieņu palīdz cita citai veikt uzdevumus, ko nosaka Līgumos.*” Noziedzības novēršana un apkarošana Līguma par Eiropas Savienību 3.panta otrajā daļā ir norādīti kā divi no veicamajiem pasākumiem, lai izveidotu brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kur tiek nodrošināta personu brīva pārvietošanās. Savstarpējās atzīšanas principa saistību ar sadarbību tieslietu jomā palīdz izprast arī Pamatlēmuma piektais un sestais apsvērums, kas nosaka to, ka Eiropas Aresta orderis ir pirmais konkrētais pasākums krimināltiesību jomā, kas ievieš savstarpējās atzīšanas principu²⁸ un, ka ierastā sadarbība, ko primāri veidoja dalībvalstis ir jāaizstāj ar juridisku lēmumu brīvu pārvietošanos krimināltiesību jomā²⁹.

Savstarpējās atzīšanas principa balsts ir dalībvalstu savstarpējās uzticēšanās princips, kas tiek uzskatīts par priekšnoteikumu, lai veiksmīgi piemērotu savstarpējās atzīšanas principu³⁰. Būtisks jautājums, kam Autore turpmākajās nodaļās pievērsīs uzmanību, vai savstarpējās atzīšanas princips praksē strādā, vai pētnieciskajā darbā aplūkoti Eiropas Savienības Tiesas spriedumi neliecina par savstarpējās uzticības trūkumu, kas tādējādi ierobežo arī savstarpējās atzīšanas principa ievērošanu.

1.3. Eiropas Aresta ordera ieviešanas juridiskais izvērtējums

Lai gan Pamatlēmumā, ar kuru ieviests Eiropas Aresta orderis tas *expressis verbis* nav minēts, taču Pamatlēmuma ar kuru ievieš Eiropas Aresta orderi mērķis ir vienkāršot un paātrināt izdošanas procedūru starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, tātad- Eiropas tiesiskuma telpā.³¹

Eiropas Aresta orderi regulējošais Pamatlēmums tika ieviests saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (Amsterdamas līguma redakcijas) 31.panta a) un b) apakšpunktu un 34. panta otrās daļas b) apakšpunktu. LES 31.panta a) un b) apakšpunkti nosaka, ka kopīgai rīcībai krimināltiesību jomā jāietver: sadarbība starp dalībvalstu ministrijām un tiesu iestādēm lēmumu izpildes jomā un jānodrošina izdošana starp dalībvalstīm, savukārt LES 34.panta otrās daļas b) apakšpunkts nosaka pamatlēmuma kā tiesību akta mērķi un spēku: pamatlēmums paredzēts Eiropas Savienības dalībvalstu tiesību regulējumu tuvināšanai, tie ir saistoši sasniedzamajā

---

²⁷ Boscan G., The Free Movement of Judgments and Judicial Decisions, Challenges of the knowledge society, 2018; 10 (-), p.441

²⁸ Pamatlēmuma 6. apsvērums

²⁹ Pamatlēmuma 5. apsvērums

³⁰ Klimek L., Mutual Recognition of Judicial Decisions in European Criminal law, Springer Verlag, 2017, nodaļa 1.1.

³¹ Klimek L., 2015, p.31

rezultātā, taču ieviešanas veids un metodes paliek dalībvalstu pārziņā, kā arī, pamatlēmumam nav tiešas iedarbības.

Pievēršoties juridiskā instrumenta- Pamatlēmuma- izvēlei, būtiski ir norādīt uz LES 34.panta otrās daļās b) apakšpunktā minēto piebildi “tiem nav tiešas iedarbības”³². Kā norādījusi Ģenerālvokāte Kokote³³: “no LES 34. panta 2. punkta b) apakšpunkta un lojalitātes pienākuma pret Eiropas izriet, ka katrs pamatlēmums uzliek dalībvalstu tiesām pienākumu valsts tiesību normas — neatkarīgi no tā, vai tās ir pieņemtas pirms vai pēc pamatlēmuma — interpretēt, cik vien iespējams saskaņā ar pamatlēmuma tekstu un mērķi, tā, lai tiktu sasniegts pamatlēmuma noteiktais mērķis.” Lai gan pamatlēmuma definīcija un funkcijas ir ļoti līdzīgas direktīvas definīcijai un funkcijām, būtiska atšķirība ir tiesību akta tiešajā iedarbībā- pamatlēmums nevar iemantot tiešo iedarbību, ja tas nav laicīgi ieviests, ieviests nepareizi vai vispār nav ieviests.³⁴ Atsevišķi tiesību zinātnieki apgalvo, ka tieši pamatlēmuma nespēja iegūt tiešo iedarbību atspoguļo trešā pīlāra sarpvaldību, ne-kopienas dabu.³⁵

Ņemot vērā Eiropas Aresta ordera nozīmi, rodas jautājums, kādēļ Eiropas Aresta ordera ieviešanai tika izmantots tieši pamatlēmums? Pirmkārt, Eiropas Aresta orderis tika ieviests Eiropas Savienības trešā pīlāra periodā. Otrkārt, Eiropas Aresta ordera ieviešanas laikā, pamatlēmums kā jauna izdošanas regulējuma ieviešanas rīks bija daudz efektīvāks kā konvencija.³⁶ Pie šī apsvēruma ir svarīgi atgādināt, ka 1995.gada un 1996.gada konvencijas ratificēja tikai niecīgs valstu skaits, kas uzskatāmi parāda sadarbības grūtības izdošanas jomā, ar kurām valstis saskārās deviņdesmito gadu beigās- divtūkstošo gadu sākumā. Pamatlēmumu pielietošana Eiropas Savienībā ātri vien kļuva populāra, jo pamatlēmuma pieņemšana, konvencijas vietā, aiztaupa garās sarunu procedūras, parakstīšanu un ratificēšanu, tādēļ kopš spēkā stājās Amsterdamas līgums, Eiropas Savienībā pamatlēmumi tika izdoti regulāri.

Izdotos pamatlēmumus pamattiesību jomā var iedalīt divās kategorijās, pamatlēmumi, kas caur tiesību regulējumu tuvināšanu ir harmonizējuši noziedzīgu nodarījumu izpratni Eiropas Savienība un pamatlēmumi, kas pilnveidojuši dalībvalstu sadarbību krimināltiesību jomā.³⁷

---

³² “They do not entail direct effect”

³³ EST Ģenerālvokātes Julianas Kokotes secinājumi lietā C-105/03, 36.p.

³⁴ Klimek L., 2015, p.32

³⁵ Klimek, 201p.32; tālākā atsauce- Borgers (2010), p.104

³⁶ Ibid, p.33.

³⁷ Ibid. p.35

2. PAMATLĒMUMA JĒDZIENU INTERPRETĀCIJA AKTUĀLAJĀ EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS JUDIKATŪRĀ

Pamatlēmuma jēdzienu interpretācijai, Eiropas Aresta ordera procedūrā, jāpievērš īpaša uzmanība, vienota jēdzienu “tiesu iestāde” un “lēmums par apcietinājuma piemērošanu” izpratne nodrošina nepieciešamo pamatu savstarpējā atzīšanas principa piemērošanai un vienotas drošības un tiesiskuma telpas stiprināšanai. Savstarpējās atzīšanas princips un pienākumi, kas no tā izriet Eiropas Aresta ordera jomā, ir snieguši būtiskas izmaiņas pārrobežu kriminālprocesos, taču ar tiem saistītās tiesības nav atsevišķi nošķirtas no citiem starptautiskajiem aktiem, kas sniedz tiesību garantijas starptautiskā līmenī.³⁸ Neesot atsevišķam tiesību regulējumam pārrobežu kriminālprocesos, Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jāspēj rast šī savstarpējā uzticība, lai nešauboties par izdošanas procesā ievērotajām tiesībām, spētu izpildīt saņemtus Eiropas Aresta orderus. Sagaidāms, ka spriedumi kas stingri definē Pamatlēmumā ietvertos jēdzienus varētu kļūt arvien vairāk, īpaši tādēļ, ka jēdzienu pareiza izpratne ir Eiropas Aresta ordera mehānisma pamatā.³⁹

Nodaļā aplūkoto jēdzienu interpretācija ir uzskatāma par personas pamattiesību “ēnas efektu”, tas nozīmē, ka sprieduma pamatā nav atsauce uz Pamattiesību hartu, taču pieņemtais spriedums jāsaprot kā Pamattiesību hartas atspulgs.⁴⁰ Šajā nodaļā aplūkoto *Poltorak* spriedumu asociē ar Eiropas Savienības Tiesai piešķirtā mandāta (LES 19.panta 1.punkts), uzraudzīt LES 2.pantā minēto vērtību ievērošanu dalībvalstīs.⁴¹ Taču, kopumā, vienota Pamatlēmuma jēdzienu izpratne nostiprina dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos un sniedz pārliecību, ka arī otra dalībvalsts, kura izsniegusi vai grasās izpildīt Eiropas Aresta orderi nodrošina tādas pašas tiesības ordera subjektam un ievēro tos pašus principus Eiropas Aresta ordera izsniegšanā. Šajā nodaļā aplūkotie spriedumi sniegs izpratni par jēdzienu “tiesu iestāde”, “Eiropas Aresta orderis” un “lēmums par apcietinājuma piemērošanu” izpratni EST ieskatā.

2.1. “nepieciešamība izdot valsts līmeņa Aresta lēmumu pirms Eiropas Aresta ordera izsniegšanas”

Saskaņā ar Pamatlēmuma 8.pantu, lai izdotu Eiropas Aresta orderi, valstij, kura pieprasa izdot subjektu, ir jānorāda gan personu identificējoša informācija, gan noziedzīgo nodarījumu

³⁸ Klimek L., 2015, p.330.

³⁹ Mancano L. Judicial Harmonisation through Autonomous Concepts of European Union Law: The Example of the European Arrest Warrant Framework., *European Law Review* Volume 43 | no.1 | february 2018, p.87.

⁴⁰ C. Barnard, ‘The Charter, the Court – and the Crisis’, *University of Cambridge Faculty of Law: Legal Studies Research Papers* No. 18/2013 (2013), p.2.

⁴¹ A. Potential Constitutional Moment for the European Rule of Law–The Importance of Red Lines *Common Market Law Review* 55: 1–14, 2018, p. 8

identificējošās pazīmes, kā arī, ir jābūt pierādījumam “ka pastāv izpildāms spriedums, lēmums par apcietinājuma piemērošanu vai jebkurš cits izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku”.

Lai gan, Bob Dogi lieta nebūtu uzskatāma par fundamentālu pēdējās desmitgades spriedumu, kas būtiski mainītu Eiropas Aresta Ordera piemērošanu, taču, spriedumā izdarītie secinājumi, faktiski, rada jaunu pamatu neizpildīt kādas valsts Eiropas Aresta Orderi un tādēļ, Autoresprāt, šis spriedums ir būtisks Eiropas Aresta Ordera instrumenta turpmākajā piemērošanā.

Lietas pamatā ir Ungārijā izdots Eiropas Aresta orderis attiecībā uz Rumānijas pilsoni Bob-Dogi, kurš tika aizturēts Rumānijā un nogādāts apcietinājumā, kamēr tika gaidīts lēmums par Eiropas Aresta ordera izpildi. Ungārijā izdotais Eiropas Aresta orderis tika izdots “vienkāršotas procedūras” ietvaros, tas nozīmē, ka Eiropas Aresta orderis tika izdots bez iepriekšēja dalībvalsts līmeņa Aresta ordera. Pastāvot šādiem faktiskajiem apstākļiem, Rumānijas tiesa vērsās pie EST, lūdzot interpretēt Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunktu, vai tiesību normā pieminētais “Aresta orderis” nozīmē dalībvalsts līmeņa Aresta orderi, kas atšķiras no Eiropas Aresta ordera, ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, vai valsts līmeņa Aresta lēmuma neesamība var būt netiešs pamats Eiropas Aresta ordera neizpildei.⁴²

Eiropas Savienības tiesa, atbildot uz uzdotajiem jautājumiem, skaidri ir noteikusi, ka termins “lēmums par apcietinājuma piemērošanu” ir jāsaprot kā atsauce uz dalībvalsts Aresta orderi, kas atšķiras no Eiropas Aresta ordera. Ja izpildes tiesu iestāde nolemj, ka Eiropas Aresta orderis nav spēkā, jo tas tika izdots bez pamatā esoša dalībvalsts līmeņa Aresta ordera, izpildes tiesu iestādei ir jāatsaka šāda Eiropas Aresta ordera izpilde.

Šādu Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunkta interpretāciju Eiropas Savienības tiesa pamato ar vairākiem būtiskiem argumentiem. To, ka atsevišķs dalībvalsts līmeņa lēmums par apcietinājuma piemērošanu ir nepieciešams, lai izdotu Eiropas Aresta orderi apliecina minētās normas gramatiskā nozīme, kas nosaka, ka Eiropas Aresta orderis ietver pierādījumu⁴³, ka pastāv lēmums par apcietinājuma piemērošanu⁴⁴. Savukārt Eiropas Aresta ordera definīcija ir sniegta Pamatlēmuma 1.panta 1.punktā kā “tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības

---

⁴² EST 2016.gada 1.jūnija Spriedums lietā C-241/15, Niculaie Aurel Bob-Dogi. (Turpmāk- Bob-Dogi) 25.p.

⁴³ Pamatlēmuma 8.panta 1.punkts

⁴⁴ Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c.apakšpunkts

līdzekli”.⁴⁵ To, ka abās minētajās normās (Pamatlēmuma 1.panta 1.punktā un Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunktā) pieminētie jēdzieni nav viens un tas pats apliecina Eiropas Aresta ordera sistemātiskais lietojums Pamatlēmumā un vienīgā norma, kur netiek lietots šis jēdziens ir 8.panta 1.punkta c) apakšpunkts.⁴⁶ Tas, savukārt, nozīmē, ka tas ir kaut kas cits nekā pārējās Pamatlēmuma normās paredzētais Eiropas Aresta orderis un tādējādi tas var būt tikai valsts Aresta orderis.⁴⁷ Eiropas Savienības tiesa norādīja, ka pretēja interpretācija, kas ļautu Eiropas Aresta orderi balstīt uz sevi pašu, ir jānoraida, jo tādā veidā Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunkts zaudētu savu nozīmi un lietderīgumu.⁴⁸ Trešais aspekts, uz kuru atsaucās Eiropas Savienības tiesa nosakot, ka Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunkts paredz atsevišķu Aresta orderi, ir Pamatlēmuma mērķis un nozīme. Eiropas Aresta izsniegšana bez dalībvalsts līmeņa lēmuma par apcietināšanu, var būt pretrunā ar savstarpējās atzīšanas un savstarpējās uzticēšanās principiem.⁴⁹ Šie principi balstās uz pieņēmumu, ka izdots Eiropas Aresta orderis ir izdots saskaņā ar obligātajām prasībām, lai Eiropas Aresta orderis būtu spēkā esošs, kā viena no šīm prasībām ir arī 8.panta 1.punkta c) apakšpunkts.⁵⁰ Tātad, ja Eiropas Aresta orderis ir izdots tādā procedūrā, kā to izdarīja Ungārijā un Eiropas Aresta orderī norādīts, ka pastāv Aresta lēmums, kas atšķiras no Eiropas Aresta ordera, izpildes valsts tiesa nevar pārliecināties, vai 8.panta 1.punkta c) apakšpunktā iekļautā prasība vispār ir ievērota.

Ņemot vērā, ka pamati Eiropas Aresta ordera neizpildei un nepieciešamās garantijas Pamatlēmumā ir uzskaitītas izsmeltoši, atsauces uz dalībvalsts līmeņa Aresta lēmumu, trūkums Eiropas Aresta orderī nav viens no neizpildes pamatiem.⁵¹ Taču, Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunktā ir ietverta tiesiskuma prasība un tās ievērošana ir Eiropas Aresta ordera spēkā esamības nosacījums, tādējādi, prasības neievērošana rada pienākumu izpildes tiesu iestādei atteikties izpildīt Eiropas Aresta orderi.⁵²

Ievērojot, ka šāda neizpildes pamata ieviešana ir atkāpe no savstarpējās uzticēšanās un savstarpējās atzīšanas principiem, Eiropas Savienības tiesa, uzliek pienākumu izpildes dalībvalstij, pirms Eiropas Aresta ordera izpildes atteikšanas, jāpiemēro Pamatlēmuma 15.panta 2.punkts un jālīdz izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestādei steidzami sniegt nepieciešamo papildu informāciju, kas izpildes dalībvalstij ļautu pārbaudīt, vai norādes neesamība nozīmē, ka valsts

---

⁴⁵ Bob-Dogi, 42.p.

⁴⁶ Bob-Dogi 42.p.

⁴⁷ Bob-Dogi 43.p.

⁴⁸ Bob-Dogi 47.p.

⁴⁹ Bob-Dogi 52.p.

⁵⁰ Bob-Dogi 53.p.

⁵¹ Bob-Dogi 62.p.

⁵² Bob-Dogi 64.p.

Aresta orderis tiešām iztrūkst vai arī tas pastāv, taču nav norādīts.⁵³ Ja izpildes dalībvalsts tiesu iestāde konstatē, ka Eiropas Aresta orderis nav spēkā, jo tas tika izdots bez pamatā esoša valsts Aresta ordera, izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir jāatsaka Eiropas Aresta ordera izpilde, pamatojoties uz Eiropas Aresta ordera neatbilstību Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunktā izvirzītajai tiesiskuma prasībai.

Sākotnēji varētu šķist, ka šāds pamats Eiropas Aresta ordera neizpildei varētu būt vērtējams kā nesamērīga atkāpe no savstarpējā atzīšanas principa, taču Eiropas Savienības tiesa šīs prasības ievērošanu saista ar pārlicību, ka Eiropas Aresta ordera izsniegšanas stadijā personai ir bijušas procesuālās garantijas un pamattiesības⁵⁴. Lai gan spriedumā Eiropas Savienības tiesa tieši neatsaucās uz Pamattiesību hartu, taču tiesas secinājumi ir īpaši svarīgi pieprasīto personu cilvēktiesību aizsardzībai.⁵⁵ Ja Eiropas Aresta orderis varētu tikt izmantots kā dalībvalsts līmeņa Aresta orderis, tad nebūtu garantiju tam, ka izsniegšanas tiesa patiesi būtu izvērtējusi, vai personas brīvību drīkst ierobežot, saskaņā ar dalībvalsts tiesībām un Eiropas Cilvēktiesību konvenciju.⁵⁶ Spriedumā minētā EST argumentācija norāda uz nepieciešamo divu līmeņu tiesību aizsardzību, pirmajā līmenī dalībvalsts tiesu iestādei, saskaņā ar dalībvalsts tiesības garantētajām tiesībām un ECPAK, jāizvērtē, vai personai var tikt atņemta brīvība⁵⁷, taču otrajā līmenī (Eiropas Aresta ordera izsniegšanā) cits izvērtējums, vai persona var tikt apcietināta, vairs nav nepieciešams, Eiropas Aresta orderis tiek balstīts uz jau dalībvalsts tiesu iestādes izdoto Aresta orderi⁵⁸, papildus pievienojot Eiropas Aresta ordera līmenī nodrošināmo aizsardzību attiecībā uz pieprasītās personas procesuālajām un pamattiesībām⁵⁹.

Šajā spriedumā jau nedaudz mazāk parādās agrākā tiesu praksē stingri uzsvērtais efektivitātes princips, stingrāka šī principa ievērošana nozīmētu, ka Eiropas Savienības tiesa nonāktu pie pretējiem secinājumiem- tāpat Eiropas Aresta orderi vajadzētu izpildīt pat tad, ja tā pamatā nav dalībvalsts līmeņa Aresta orderis.⁶⁰ Eiropas Savienības tiesa savā judikatūrā ir vairākkārtīgi uzsvērusi savstarpējās atzīšanas principa nozīmi un nepieciešamību, taču šajā

---

⁵³ Bob-Dogi 65.p.

⁵⁴ Bob-Dogi 54.p.

⁵⁵ Van der Mei A.P., The European arrest warrant system: recent developments in the case law of the court of justice, Maastricht Journal of European and Comparative Law 1–23 (2018), (turpmāk- Van Der Mei A.P., 2018) p.4.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Eiropas Komisijas paziņojums 28.9.2017, Rokasgrāmata par to, kā izsniegt un izpildīt Eiropas Apcietināšanas orderi, C(2017) 6389 final, 16.lpp.

⁶⁰ Peers S.: Human Rights and the European Arrest Warrant: Has the ECJ turned from poacher to gamekeeper? Pieejams; <http://eulawanalysis.blogspot.com/2016/11/human-rights-and-european-arrest.html> [Aplūkots 25.04.2019]

spriedumā ir redzams, ka būtisks kritērijs šī principa piemērošanā ir pareizi izdots Eiropas Aresta orderis⁶¹.

Būtiski atzīmēt, ka dalībvalsts Aresta ordera neesamība pati par sevi nav Eiropas Aresta ordera neizpildes pamats, taču, Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunkta neievērošana, dod pamatu izpildes tiesu iestādei apšaubīt izdotā Eiropas Aresta ordera spēkā esamību.⁶²

2.2. “Tiesu iestādes” un “tiesu nolēmuma” nozīme

Eiropas Savienības tiesai sniedzot interpretāciju jēdzienam “tiesu iestāde” faktiski tiek iezīmētas robežas dalībvalstu autonomijai, nosakot iestādes, kuras ir tiesīgas izdot Eiropas Aresta orderus. Spriedumā iekļautās atziņas veicina izpratni par lomu sadalījumu Eiropas Aresta ordera izdošanas procesā, nosakot, ka iestādes, kura izdod Eiropas Aresta orderi, atbilstība Pamatlēmumā izvirzītajai būtībai sniedz garantijas par tiesību ievērošanu ordera izdošanas procesā. Attiecīgi, ja iestāde neatbilst Pamatlēmumā ietvertā jēdziena būtībai, tad izpildu iestāde nevar būt pārliecināta par nodrošināto tiesību aizsardzību ordera izsniegšanas procesā.

Šīs lietas pamatā ir Zviedrijas rajona tiesas spriedums, ar kuru Polijas pilsonim piesprieda brīvības atņemšanu uz gadu un trijiem mēnešiem par smagu miesas bojājumu nodarīšanu.⁶³ Drīz pēc sprieduma pasludināšanas, Zviedrijas policijas pārvalde pret K.M. Poltorak izsniedza Eiropas Aresta orderi, lai varētu šo sodu izpildīt Zviedrijā.⁶⁴ Lietai nonākot pie Amsterdamas tiesas, tiesai radās šaubas, vai Eiropas Aresta orderis, kuru izsniedza Zviedrijas policijas iestāde var tikt uzskatīts par atbilstošu Pamatlēmuma 6.panta 1.punktam, tātad, vai Zviedrijas policijas pārvalde atbilst jēdzienam “tiesu iestāde”.⁶⁵ Vēršoties pie EST, papildus policijas pārvaldes atbilstībai “tiesu iestādes” jēdzienam, iesniedzējtiesa arī jautāja, vai šādas iestādes izdots Aresta orderis tādējādi ir tiesas nolēmums Pamatlēmuma 1.panta 1.punkta izpratnē?⁶⁶

Eiropas Savienības tiesa, sniedzot atbildes uz uzdotajiem jautājumiem, norādīja, ka jēdziens “tiesu iestāde” ir autonomas Eiropas Savienības tiesību jēdziens un tāda iestāde kā policijas pārvalde neietilpst jēdziena “izsniegšanas tiesu iestāde” tvērumā.⁶⁷ Pie šādiem

---

⁶¹ Peers S.: Human Rights and the European Arrest Warrant: Has the ECJ turned from poacher to gamekeeper? Pieejams; <http://eulawanalysis.blogspot.com/2016/11/human-rights-and-european-arrest.html> [Aplūkots 25.04.2019]

⁶² Mancano L., A New Hope? The Court of Justice Restores the Balance between Fundamental Rights Protection and Enforcement Demands in the European Arrest Warrant System. Briere C., Weyembergh A. (ed.) The Needed Balances in EU Criminal Law (Hart Publishing 2017); 285–312; Edinburgh School of Law Research Paper No. 2019/11, p.16.

⁶³ EST 2016.gada 10.novembra spriedums lietā C-452/16, Krzysztof Marek Poltorak (turpmāk- Poltorak), 10.p.

⁶⁴ Turpat.

⁶⁵ Poltorak, 12.p.

⁶⁶ Poltorak 17.p.

⁶⁷ Poltorak 23.p.

secinājumiem Eiropas Savienības tiesa nonāca balstoties uz vairākiem būtiskiem argumentiem:

(i) Pamatlēmuma 6.panta 1.punktā minētais jēdziens “tiesu iestāde” prasa autonomu un vienveidīgu interpretāciju visā savienībā, tātad minētajā normā iekļautā atsauce uz dalībvalstu tiesību aktiem attiecas tikai uz tādas tiesu iestādes izraudzīšanos, kura ir kompetenta izsniegt Eiropas Aresta orderi un tā neattiecas uz jēdziena “tiesu iestāde” definīciju⁶⁸;

(ii) jēdziena “tiesu iestāde” sevī neietver tikai dalībvalsts tiesnešus vai tiesas, jēdziens sevī ietver arī iestādes, kas piedalās dalībvalsts tiesas spriešanas sistēmā⁶⁹, taču ar šo jēdzienu jāsaprot iestāde, kas piedalās kriminālās tiesvedības īstenošanā dalībvalstīs⁷⁰; (iii) policijas pārvalde nevar tikt aptverta ar jēdzienu “tiesu iestāde”⁷¹, pamatojoties uz varas dalīšanas principu, tas ir vispār pieņemts, ka jēdziens “tiesu” neaptver administratīvās un policijas iestādes, kuras ietilpst izpildvarā⁷²; (iv) Pamatlēmuma kontekstā, visa dalībvalstu savstarpējā personu izdošanas procedūra var notikt tikai tiesas uzraudzībā⁷³ un dalībvalstīm nav atļauts aizstāt tiesu iestādi ar centrālo iestādi, tādēļ, ka centrālās iestādes iesaistīšanās ir aprobežota ar praktisku un administratīvu atbalstu kompetentajām tiesu iestādēm⁷⁴; (iv) Pamatlēmumā izvirzītie mērķi paredz, ka savstarpējās atzīšanas princips ir balstīts uz premisu ka tiesu iestāde ir īstenojusi tiesas kontroli pirms Eiropas Aresta ordera izdošanas⁷⁵, ja Eiropas Aresta orderi izsniedz iestāde, kura nav tiesu iestāde, šāda ordera izsniegšana nesniedz garantiju izpildes tiesu iestādei, ka pār konkrētā ordera izsniegšanu ir bijusi pietiekama tiesas kontrole, tādējādi nav pamatota augstā savstarpējā uzticība⁷⁶; (v) pat, ja attiecīgā policijas dienesta kompetencē ir tikai stingri noteikts ietvars tāda sprieduma izpildei, kuru tiesvedības noslēgumā pasludinājusi tiesa, taču saņemtā informācija liecina, ka lēmumu par Eiropas Aresta ordera izsniegšanu pieņem policijas dienests, nevis tiesu iestāde⁷⁷.

Ņemot vērā augstāk minētos argumentus, šāda dienesta izsniegts Eiropas Aresta orderis, lai izpildītu spriedumu, ar kuru tiesa ir piespriedusi brīvības atņemšanas sodu, nav uzskatāms par “tiesas nolēmumu” Pamatlēmuma 1.panta 1.punkta izpratnē.⁷⁸

Par šo jēdzienu aktualitāti un uz interpretācijas nepieciešamību norāda Nīderlandes valdības un Eiropas Komisijas izteiktais lūgums tiesas sēdē: ierobežot šī sprieduma iedarbību

---

⁶⁸ Poltorak, 30.p.

⁶⁹ Poltorak 33.p.

⁷⁰ Poltorak 38.p.

⁷¹ Poltorak 34.p.

⁷² Poltorak 35.p.

⁷³ Poltorak 39.p.

⁷⁴ Poltorak 42.p.

⁷⁵ Poltorak 44.p.

⁷⁶ Poltorak 45.p.

⁷⁷ Poltorak 47.p.

⁷⁸ Poltorak 52.p.

laikā, ja tiesa atzītu, ka policijas dienests nav uzskatāms par tiesu iestādi. Izteiktais lūgums vedina domāt, ka Zviedrija noteikti nav vienīgā valsts, kas Pamatlēmuma jēdzienu “tiesu iestāde” piepildījusi ar saturu tieši caur savu iekšējo normatīvo aktu prizmu. Ņemot vērā, ka EST, atbildot uz izteikto lūgumu, izvēlējās neierobežot sprieduma iedarbību laikā, ticams, ka tas radījis sarežģījumus tām valstīm, kurās Eiropas Aresta orderus bija ļauts izdot arī policijas dienestam.

Ar šo spriedumu EST iezīmē izdošanas iestāžu robežas balstoties uz to, kuram varas atzaram iestāde ir piekritīga un, vai konkrētā iestāde spēj sniegt tiesību ievērošanas garantiju, kas faktiski ir pamats savstarpējās atzīšanas principam. Līdzīgas atziņas Eiropas Savienības tiesa ir ietvērusi spriedumā C-477 *Kovalkovas*, kurā tiesa secināja, ka Lietuvas Tieslietu ministrija arī neietilpst “izsniegšanas tiesu iestādes” tvērumā un tādējādi, ministrijas izsniegtais Eiropas Aresta orderis nav uzskatāms par “tiesas nolēmumu”. Gan šajā spriedumā, gan *Kovalkovas* spriedumā, tāpat kā *Bob-Dogi* spriedumā, Eiropas Savienības tiesa ir atkāpusies no nostājas, ka Pamatlēmumā uzskaitīto neizpildes pamatu saraksts ir izsmeļošs, pamatojoties uz to, ka minēto spriedumu pamatā esošie Eiropas Aresta orderi nav spēkā esoši.⁷⁹

Šis spriedums iekļaujams to spriedumu grupā, kas vairāk vērsti uz konkrētu rezultātu, Eiropas Savienības Tiesai piedāvājot risinājumu pastāvošajam strīdam, neatstājot iesniedzējtiesai pēcāk iespējas manevrēt ar šāda sprieduma piemērošanu.⁸⁰ EST spriedumi lietās *Poltorak*, *Kovalkovas* un *Özçelik* sevī ietver ļoti nelielu rīcības brīvību dalībvalstīm attiecībā uz EST sniegto interpretāciju, tādējādi tie stimulē interpretēto jēdzienu harmonizāciju.⁸¹ Vispārējā sapratne jau rada izpratni, ka policijas dienesti un ministrijas nevar tikt uzskatītas par tiesu iestādēm, jo tas radītu situāciju, kurā izpildes dalībvalstij būtu jārikojas saskaņā ar citas valsts policistu rīkojumiem⁸². Izsniegšanas tiesu iestādes interpretācija nosaka to, kādu personas tiesību aizsardzības līmeni mēs sagaidām no izsniegšanas iestādes. Lai Eiropas Aresta ordera sistēma būtu legītīma, ir jābūt pārliecībai, ka izsniegšanas tiesu iestāde ir izdevusi Eiropas Aresta orderi pietiekami ievērojot personas tiesības uz taisnīgu tiesu un citas, būtiskas pamattiesības.⁸³

---

⁷⁹ Peers S.: Human Rights and the European Arrest Warrant: Has the ECJ turned from poacher to gamekeeper? Pieejams: <http://eulawanalysis.blogspot.com/2016/11/human-rights-and-european-arrest.html> [Aplūkots 15.04.2019]

⁸⁰ Mancano L. Judicial Harmonisation through Autonomous Concepts of European Union Law: The Example of the European Arrest Warrant Framework, European Law Review Volume 43 | No.1 | February 2018, P. 72

⁸¹ Ibid, p. 87

⁸² Van Der Mei A.P., 2018, p.6.

⁸³ Ibid.

2.3. “Tiesu nolēmums” jēdziena nozīme

Ar spriedumu lietā C-453/16 PPU, Eiropas Savienības tiesa ir skaidrojusi jēdziena “tiesu nolēmums” nozīmi. Lietas pamata ir Ungārijas rajona tiesas izsniegts Eiropas Aresta orderis pret Turcijas pilsoni par veiktiem diviem noziedzīgiem nodarījumiem Ungārijā. Aizpildot Eiropas Aresta ordera izsniegšanas veidlapu, Ungārijas tiesa iekļāva norādi uz Ungārijas policijas pārvaldes izsniegtu Aresta orderi, ko apstiprināja Ungārijas prokuratūra. Izpildes dalībvalsts tiesu iestādei Nīderlandē, pieņemot lēmumu par Eiropas Aresta ordera izpildi, radās šaubas, vai šāds dalībvalsts līmeņa Aresta orderis atbilst Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunktam. Galvenais jautājums, ar kuru iesniedzējtiesa vērsās pie EST, vai dalībvalsts līmeņa Aresta orderis, ko izdevis policijas dienests un apstiprinājusi prokuratūra, ir uzskatāms par tiesu nolēmumu Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunkta izpratnē.

Atšķirībā no sprieduma lietā C-452/16, Eiropas Savienības tiesa atzina, ka prokuratūras lēmums, saskaņā ar ietilpst Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunkta jēdzienā “tiesu nolēmums”. Šāda atziņa pamatota ar norādi uz jau iepriekš aplūkoto Poltorak spriedumu, kurā EST noteica, ka policijas pārvalde nevar būt tiesu iestāde, taču šajā gadījumā, prokuratūra ir iestāde, kas piedalās kriminālās tiesvedības īstenošanā dalībvalstī, tādējādi prokuratūras lēmums ir jāuzskata par “tiesas lēmumu” Pamatlēmuma 8.panta 1.punkta c) apakšpunkta izpratnē.⁸⁴ Pie šāda secinājuma, papildus jau lietas C-452/16 spriedumā minētajiem argumentiem, Eiropas Savienības tiesa nonāca balstoties uz argumentu, ka prokuratūras veikta policijas dienesta izsniegta valsts Aresta ordera apstiprināšana, kuras ietvaros prokuratūra kontrolē Aresta orderi, ir juridisks akts.⁸⁵

Galvenais, kam Eiropas Savienības tiesa pievērš uzmanību, nosakot, kura iestāde atbilst jēdzienam “tiesu iestāde”, ir iestādes spējas sniegt garantiju, ka Eiropas Aresta orderis ir balstīts uz lēmumu, pār kuru ir notikusi tiesas kontrole⁸⁶. Lai gan šajā spriedumā Eiropas Savienības tiesa izvēlējās atzīt Ungārijas prokuratūru par tiesu iestādi Pamatlēmuma izpratnē, taču, ņemot vērā, ka dalībvalstīs prokuratūru uzdevumi un funkcijas var atšķirties, izvērtējot, vai konkrētās valsts prokuratūra būtu uzskatāma par tiesu iestādi, nepieciešama individuāla situācijas izvērtēšana.⁸⁷ Individuāla situācijas izvērtēšana ir īpaši nepieciešama, jo pastāv ievērojamas atšķirības starp tiesu sistēmām, piemēram, Polijā prokurori nav nošķirti no izpildvaras.⁸⁸

⁸⁴ EST 2016.gada 10.novembra Spriedums lietā C-453/16 PPU, Halil Ibrahim Özçelik. (Turpmāk- Özçelik), 34.p.

⁸⁵ Özçelik 30.p.

⁸⁶ Özçelik 36.p.

⁸⁷ Van Der Mei A.P., 2018, p.6

⁸⁸ Marguery T., Van den Brink T., Simonato M.: Part II Application of Mutual Recognition to the Transfer of Judgements of Conviction in the Context of EU Law, pieejams: <https://euprisoners.eu/wp->

Pēc trīs spriedumu, kuros interpretēti Pamatlēmuma jēdzieni, var secināt, ka EST, sniedzot interpretāciju, īpaša uzmanība tiek pievērsta vienotas tiesiskuma un drošības telpas izveidei, savstarpējās atzīšanas principa izpratnei un pienākumam uzticēties citu dalībvalstu izdotajiem lēmumiem. Nodaļā aplūkoti spriedumi liecina par to, ka savstarpējā atzīšana primāri var tikt sasniegta caur dalībvalsts tiesu nolēmumiem⁸⁹ un savstarpējā atzīšana attiecībā uz dalībvalsts tiesu nolēmumiem nozīmē, ka izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir jāuzticas, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesu nolēmums nodrošināja attiecīgās personas efektīvu tiesību aizsardzību, jo īpaši- pamattiesību aizsardzību.⁹⁰

Atkāpes no savstarpējās atzīšanas principa, kā EST vairākkārtīgi ir uzsvērusi, drīkst būt tikai Pamatlēmumā uzskaitītajos gadījumos vai arī gadījumā, ja ir šaubas par lēmuma tiesiskumu. Kā savstarpējas atzīšanas principa stūrakmens ir dalībvalstu savstarpējā uzticība, kas var tikt nodrošināta tikai tad, ja izpildes iestāde var būt pārliecināta, ka Eiropas Aresta ordera izsniegšanas procesā ir ievērotas subjekta procesuālās garantijas un ir notikusi tiesas kontrole pār Eiropas Aresta ordera izsniegšanu.

<content/uploads/sites/153/2017/11/EUPrisoners-Part-II-application-of-mutual-recognition.pdf> [Aplūkots 20.04.2019]

⁸⁹ Lenaerts K., LA VIE APRÈS L'AVIS: EXPLORING THE PRINCIPLE OF MUTUAL (YET NOT BLIND) TRUST, *Common Market Law Review* 54: 805–840, 2017. p.810

⁹⁰ Ibid.

3. EIROPAS ARESTA ORDERA IETEKME UZ PAMATTIESĪBĀM

EST spriedumi, kas saistīti ar Eiropas Aresta ordera ietekmi uz cilvēktiesībām ir būtiska spriedumu kategorija tādēļ, ka cilvēktiesību ievērošana Eiropas Aresta ordera izdošanā ir identificēta kā viena no nozīmīgākajām pastāvošajām piemērošanas problēmām (skatīt 5.nodaļu) Saskaņā ar Pamatlēmumu, tajā ir ievērotas LES 6.pantā minētās pamattiesības un principi⁹¹, taču Pamatlēmuma 1.panta 3.punktā ir norādīts, ka Pamatlēmums groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus. Tātad Eiropas Aresta ordera izdošanas institūts ir pamattiesībās balstīts instruments, taču problēmas rada tieši tā piemērošana, kas ir atstāta dalībvalstu ziņā.

3.1. Eiropas Aresta ordera piemērošana, ja pastāv risks par necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos

2016.gada 5.aprīlī pieņemtā sprieduma pamatā ir divas apvienotas lietas, Aranyosi lietas pamatā ir Ungārijas izdoti Eiropas Aresta orderi nolūkā uzsākt kriminālvajāšanu par divām situācijām, kurās Aranyosi veica ielaušanos un zādzību.⁹² Caldararu lietas pamatā ir Rumānijas tiesas izdots Eiropas Aresta orderis nolūkā izpildīt piespriesto brīvības atņemšanas sodu par braukšanu bez transportlīdzekļa vadītāja apliecības.⁹³ Vācijas tiesai, kurai bija jāizlemj jautājums par Eiropas Aresta orderu izpildi abos gadījumos, radās šaubas, vai personas tiks nogādātas ieslodzījuma vietās, kurās ieslodzījuma apstākļi atbilst starptautiskajās tiesībās paredzētajiem minimālajiem standartiem.⁹⁴ Vācijas tiesa vērsās ar prejudiciālajiem jautājumiem: vaicājot, vai Pamatlēmuma 1.panta 3.punkts jāinterpretē tādējādi, ka izdošanas lūgums kriminālvajāšanas veikšanas nolūkā ir prettiesisks tad, ja pastāv būtiskas norādes par apcietinājuma apstākļiem, kas pārkāpj LES 6.pantā izklāstītās pamattiesības un vispārējos tiesību principus?⁹⁵ Vai lēmumu par izdošanas lūguma pieņemamību šādos gadījumos var pieņemt izpildes dalībvalsts, vai tai lēmums jāpieņem atkarībā no ieslodzījuma apstākļu ievērošanas garantijām?⁹⁶ Vai izpildes dalībvalsts šajā gadījumā var noteikt vai tai būtu jānosaka minimālās prasības attiecībā uz nodrošināmajiem apcietinājuma apstākļiem?⁹⁷ Un vai Pamatlēmuma 5.pants un 6.panta 1.punkts jāinterpretē tādējādi, ka izsniegšanas tiesu iestādei ir tiesības sniegt garantijas, ka apcietinājuma apstākļi tiks ievēroti, vai arī šajā gadījumā jāpiemēro izsniegšanas dalībvalsts iekšējā kompetenču sadales kārtība?⁹⁸ Šīs lietas centrālais

---

⁹¹ Pamatlēmuma 12.apsvēruma

⁹² EST 2016.gada 5.aprīļa Spriedums lietā C-404/15, Pál Aranyosi un Robert Căldăraru (turpmāk-Aranyosi/Caldararu), 29.-31.p.

⁹³ Aranyosi/Caldararu, 48.-49.p.

⁹⁴ Aranyosi/ Caldararu 44.p.

⁹⁵ Aranyosi/ Caldararu 46.p., 63.p.

⁹⁶ Turpat.

⁹⁷ Turpat.

⁹⁸ Turpat.

jautājums būtu formulējams šādi: “Vai Eiropas Savienības tiesa ir gatava atzīt, ka pamattiesību pārkāpums, atsevišķos gadījumos, var būt papildus nerakstīts pamats Eiropas Aresta ordera neizpildei?”⁹⁹

Eiropas Savienības tiesa savā atbildē¹⁰⁰ uz uzdotajiem jautājumiem norādīja, ka ja pastāv objektīva, ticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija, kas liecina, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv apcietinājuma apstākļu nepilnības, kas ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas, vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes, tad izpildes tiesu iestādei ir jānovērtē, vai pastāv nopietns un pārbaudīts risks, ka pret izdoto personu notiks necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās. Ja ir pamats uzskatīt, ka risks pastāv, izpildes tiesu iestādei ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei sniegt papildu informāciju. Tāpat riska izvērtējums veicams divos līmeņos¹⁰¹, pirmajā līmenī izvērtējot vispārīgos Aresta apstākļus dalībvalstī un otrajā līmenī izvērtējot risku konkrētajā situācijā, attiecībā uz izdodamo personu.¹⁰² Pēcāk izpildes tiesu iestādei no saņemtās informācijas jāizvērtē, vai tik tiešām pastāv reāls risks, ja šāda riska nav, tad Eiropas Aresta orderis ir jāizpilda, taču, ja risks pastāv, tad personas izdošana jāatliek līdz brīdim, kad izpildes tiesu iestāde saņem pietiekami daudz informācijas, kas ļauj noraidīt šāda riska esamību. Taču, ja riska esamību nevar noraidīt saprātīgā termiņā, izpildes tiesu iestādei ir jālemj, vai nodošanas procedūra būtu jāizbeidz.

Aranyosi un Caldararu lieta ir nesusi spriedumu, ar kuru ir noticis ievērojams pavērsiens: Hartas pārkāpums pats par sevi var būt iemesls personas izdošanas atlikšanai un galarezultātā Eiropas Aresta ordera neizpildei¹⁰³, tādējādi arī ir pilnveidota vienotā brīvības, drošības un tiesiskuma telpa, īpaši savstarpējā atzišanas principa un cilvēktiesību aizsardzības mijiedarbībā.¹⁰⁴ Lai gan caur šo spriedumu Eiropas Savienības tiesa nostiprina atziņu, ka ir situācijas, kurās cilvēktiesības ir svarīgākas kā izvirzītie mērķi noziedzības apkarošanā un ātras izdošanas procedūras nodrošināšanā¹⁰⁵, taču šis spriedums neievieš vispārīgu cilvēktiesību

---

⁹⁹ Van der Mei A.P., 2018, p.18

¹⁰⁰ Aranyosi/ Caldararu, 105.p.

¹⁰¹ van der Mei A.P, 2018, p.18

¹⁰² Popa E. E., “The Clash between Fundamental Rights, Mutual Recognition & Public Security Recent developments in the CJEU’s case law in the field of AFSJ” (2017)

[https://www.researchgate.net/publication/319276776_The_Clash_between_Fundamental_Rights_Mutual_Recognition_Public_Security_Recent_developments_in_the_CJEU%27s_case_law_in_the_field_of_AFSJ?enrichId=rgreq-9313a0327aa614a80bbc2e08d1628b53-](https://www.researchgate.net/publication/319276776_The_Clash_between_Fundamental_Rights_Mutual_Recognition_Public_Security_Recent_developments_in_the_CJEU%27s_case_law_in_the_field_of_AFSJ?enrichId=rgreq-9313a0327aa614a80bbc2e08d1628b53-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdOzMxOTI3Njc3NjBUzo1MzEyNDA0NzY3MDg4NjRAMTUwMzY2OTAwNzMxMg%3D%3D&el=1_x_3&_esc=publicationCoverPdf)

[XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdOzMxOTI3Njc3NjBUzo1MzEyNDA0NzY3MDg4NjRAMTUwMzY2OTAwNzMxMg%3D%3D&el=1_x_3&_esc=publicationCoverPdf](https://www.researchgate.net/publication/319276776_The_Clash_between_Fundamental_Rights_Mutual_Recognition_Public_Security_Recent_developments_in_the_CJEU%27s_case_law_in_the_field_of_AFSJ?enrichId=rgreq-9313a0327aa614a80bbc2e08d1628b53-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdOzMxOTI3Njc3NjBUzo1MzEyNDA0NzY3MDg4NjRAMTUwMzY2OTAwNzMxMg%3D%3D&el=1_x_3&_esc=publicationCoverPdf), p. 15

¹⁰³ van der Mei A.P, 2018, p.18

¹⁰⁴ Gáspár-Szilágyi S., Joined Cases Aranyosi and Căldăraru. Converging Human Rights Standards, Mutual Trust and a New Ground for Postponing a European Arrest Warrant. Pieejams:

<https://acelg.blogactiv.eu/2016/06/01/joined-cases-aranyosi-and-caldararu-converging-human-rights-standards-mutual-trust-and-a-new-ground-for-postponing-a-european-arrest-warrant/> [aplūkots 27.04.2019]

¹⁰⁵ Van der Mei, 2018, p.18

klauzulu, aizliedzot personu izdošanu ikvienā gadījumā, kad kāda no Hartā aizsargātajām tiesībām izsniegšanas dalībvalstī ir pārkāpta.¹⁰⁶

Eiropas Savienības tiesa šajā spriedumā ir precizējusi divas būtiskas nianšes: (i) savstarpējā uzticība, kas paredzēta Pamatlēmumā nav neierobežota un (ii) pastāv konverģence starp Eiropas Cilvēktiesību tiesas un EST judikatūru Eiropas Cilvēktiesību Konvencijas 3.panta un Eiropas Savienības Hartas 4.panta lietās.¹⁰⁷ Jau kopš Tiesas atzinuma 2/13, Eiropas Savienības tiesa ir pieņēmusi, ka savstarpējā uzticība, uz kura ir balstīts Eiropas Aresta orderis, nav akla, tātad prezumcija, ka visās dalībvalstīs pastāv vienāda cilvēktiesību aizsardzība nav izsmeļoša¹⁰⁸, atziņu, ka savstarpējā uzticība nav neierobežota nostiprina arī šis spriedums¹⁰⁹. Šāda atziņa ir pretrunā senākai EST judikatūrai, piem., Radu lietā¹¹⁰ tiesa nosprieda, ka Pamatlēmumu nevar interpretēt tādējādi, ka izpildes valsts tiesu iestāde var nolemt neizpildīt Aresta orderi, gadījumā, kad tika konstatēts, ka persona, kuru ir lūgts izdot, netika uzklautā pirms Eiropas Aresta ordera izsniegšanas (aut.piezīme- tā ir obligāta prasība).¹¹¹ Tātad, ar pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību konvencijai un Aranyosi un Caldararu sprieduma pieņemšanu, Eiropas Savienības tiesa atkāpjas no agrākā judikatūrā iedibinātās stingrās nostājas par izdošanas efektivitāti, kas balstīta savstarpējās atzīšanas un savstarpējās uzticības principā.¹¹²

Šajā spriedumā ietverta vēl viena būtiska atziņa- EST nolūks tuvināt Eiropas Savienības pamattiesību hartas 4.panta tiesu praksi ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.panta tiesu praksi.¹¹³ Par šādu atziņu liecina Eiropas Savienības ieviestais divu līmeņu tests, šāds pats tests ir ieviests arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesu praksē, interpretējot Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pantu¹¹⁴ un līdzīgā argumentācija, nosakot gadījumos, kuros valstij, kurai ir lūgts izdot personu, būtu pienākums izvērtēt cilvēktiesību ievērošanu valstī, uz kuru persona tiks izdota.¹¹⁵

---

¹⁰⁶ Van der Mei, 2018, p.18

¹⁰⁷ Bovend'Eerd K., "The Joined Cases Aranyosi and Caldararu: A New Limit to the Mutual Trust Presumption in the Area of Freedom, Security, and Justice?" (2016),32(83) Utrecht Journal of International and European Law 1102, p. 117 (turpmāk- Bovend)

¹⁰⁸ Mirandola S.: European arrest warrant and judicial independence in Poland: where can mutual trust end? (Opinion of the AG in C-216/18 PPU L.M.). Pieejams: <https://europeanlawblog.eu/2018/07/24/european-arrest-warrant-and-judicial-independence-in-poland-where-can-mutual-trust-end-opinion-of-the-ag-in-c-216-18-ppu-l-m/> [Aplūkots 21.03.2019]

¹⁰⁹ Bovend, 2016, p. 117

¹¹⁰ Sk. EST spriedumu lietā C-396/11.

¹¹¹ Bovend, 2016, p.117.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Ibid.

Tiesību zinātnieku un praktiķu lokā viedokļu dažādība ir pamanāma jautājumā, kas skar šī testa piemērošanas robežas un izņēmuma attiecināmību uz citām cilvēktiesību kategorijām. Citu autoru¹¹⁶ ieskatā tiesības neizpildīt Eiropas Aresta orderi pamatojoties uz cilvēktiesību apsvērumiem, varētu būt attiecināmas tikai uz tām situācijām, kur tiek pārkāptas absolūta rakstura cilvēktiesības. Citos avotos, savukārt, sastopams uzskats, ka šāds Eiropas Aresta ordera neizpildes izņēmums attiecas tikai uz Hartas 4.panta pārkāpumiem, jo sprieduma rezolūīvajā daļā atsauce uz cilvēktiesībām plašākā tvērumā nav iekļauta.¹¹⁷ Taču atrodami arī viedokļi¹¹⁸ par šo spriedumu, kuros jautājums par dalībvalstu tiesībām šādu neizpildes pamatu piemērot arī citu cilvēktiesību pārkāpuma gadījumos paliek atvērts. Autore gan vērs uzmanību, ka 3.2. apakšnodaļā aplūkotajā spriedumā jau zināmā mērā Eiropas Savienības tiesa atbild uz turpmākās attiecināmības jautājumu, paredzot, ka arī tiesību uz taisnīgu tiesu apdraudējuma gadījumā, izpildes tiesu iestādei ir tiesības neizdot personu Eiropas Aresta ordera izsniegšanas dalībvalstij.

Neņemot vērā sprieduma nozīmi, atsevišķi autori rosina diskutēt, vai Eiropas Aresta orderu pamatā esošo noziedzīgo nodarījumu nozīme nav ietekmējusi EST secinājumus un, vai EST izvēle atlikt Eiropas Aresta ordera izpildi, nevis to atteikt, nav saistīta ar apsvērumu, ka nākotnē līdzīgu Eiropas Aresta ordera lietu pamatā var būt daudz smagāki noziedzīgi nodarījumi.¹¹⁹ Autoresprāt, šādas šaubas liecina, ka Pamatlēmumā ietvertie kritēriji Eiropas Aresta ordera izsniegšanai bija jāizvēlas stingrāki. EST, Aranyosi un Caldarraru spriedumā norādīja, ka Eiropas Aresta ordera izpilde var tikt atlikta tikai izvērtējot Savienības tiesībās garantēto pamattiesību aizsardzības standartu, tātad noziedzīgā nodarījuma smagums nav būtisks.¹²⁰

3.2. Tiesību uz taisnīgu tiesu apsvērumi Eiropas Aresta ordera izpildē

2018.gada 25.jūlijā pieņemtais spriedums lietā C-216/18 PPU, ir cieši saistīts ar iepriekš aplūkoto spriedumu Aranyosi un Caldarraru, jo sprieduma galvenais jautājums ir, vai Aranyosi un Caldarraru spriedumā ietvertās tiesības neizpildīt Eiropas Aresta orderi, ja pastāv pamatots iemesls uzskatīt, ka izsniegšanas valstī netiek ievērotas cilvēktiesības ir attiecināms arī uz citu cilvēktiesību kategoriju. LM lietā uzdotais prejudiciālais jautājums uzrāda, ka dalībvalstu tiesu

---

¹¹⁶ Van der Mei A.P. 2018, p. 19.

¹¹⁷ Gáspár-Szilágyi S.: Joined Cases Aranyosi and Căldăraru. Converging Human Rights Standards, Mutual Trust and a New Ground for Postponing a European Arrest Warrant. Pieejams: <https://acejg.blogactiv.eu/2016/06/01/joined-cases-aranyosi-and-caldarraru-converging-human-rights-standards-mutual-trust-and-a-new-ground-for-postponing-a-european-arrest-warrant/> [Aplūkots 16.04.2019]

¹¹⁸ Sk. piem., Bovend'Eerd K. The Joined Cases Aranyosi and Căldăraru: A New Limit to the Mutual Trust Presumption in the Area of Freedom, Security, and Justice? Pieejams: <https://www.utrechtjournal.org/articles/10.5334/ujel.337/> [Aplūkots 16.04.2019]

¹¹⁹ European Journal of crime, criminal law and criminal justice 26 (2018) 103-109, p. 106

¹²⁰ Van der Mei, A.P., 2018, p.19

iesaistīšanās tiesiskuma aizstāvēšanā ir neizbēgama un no EST šajā spriedumā tika gaidīta “sarkano līniju novilkšana”, atzīstot, ka izmaiņas Polijas tiesu varā ir LES 2.panta pārkāpums un sistemātisks defekts.¹²¹

Lietas pamatā ir 2012. un 2013.gadā izdoti Eiropas Aresta orderi, kurus izdevusi Polijas tiesa nolūkā veikt personas L.M. kriminālvajāšanu. 2017.gada maijā L.M. tika aizturēts Īrijā un uzklauts Īrijas Augstākajā tiesā, kurā L.M. norādīja, ka nav devis piekrišanu savai izdošanai Polijas tiesu iestādēm, tādēļ L.M. tika apcietināts kamēr tika skatīts jautājums par L.M. izdošanu Polijai. Iebilstot pret izdošanu Polijas tiesu iestādēm, L.M. tiesai apgalvoja, ka viņa izdošana ierobežotu viņa tiesības uz taisnīgu tiesas izskatīšanu, pamatojot šos iebildumus, L.M. atsaucās uz Eiropas Komisijas 20.12.2017 priekšlikumu¹²², kas tika sastādīts saskaņā ar LES 7.panta 1.punktu. Īrijas Augstā tiesa vērsās pie EST ar šādiem prejudiciālajiem jautājumiem: 1. Neatkarīgi no Tiesas secinājumiem Aranyosi un Caldhararu lietā, ja izpildes valsts tiesa konstatē, ka pastāv pārliecinoši pierādījumi, kas liecina, ka izsniegšanas dalībvalstī apstākļi nav saderīgi ar pamattiesībām uz taisnīgu tiesu, jo dalībvalsts tiesu sistēma vairs nedarbojas saskaņā ar tiesiskuma principu, vai izpildes tiesu iestādei ir jāvērtē, kādā mērā attiecīgā persona tiks pakļauta riskam, ka tiks apdraudētas tās pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu ja attiecīgās personas tiesāšana notiks sistēmā, kas vairs nedarbojas saskaņā ar tiesiskuma principu?¹²³; 2. Ja pārbaudes ievaros jāveic īpašs izvērtējums, par to, vai pastāv droša varbūtība, ka attiecīgajai personai varētu tikt liegta piekļuve tiesiskas aizsardzības pārkāpumiem un ja izpildes tiesu iestāde konstatē sistēmiskus tiesiskuma pārkāpumus, vai izpildes valsts tiesu iestādei ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei papildinformācija, lai izslēgtu risku, ka personai netiks nodrošināta taisnīga lietas izskatīšana?¹²⁴Ja šāda informācija ir jālūdz, kādas garantijas būtu jāpieprasa, lai notiktu taisnīga lietas izskatīšana?¹²⁵ Tātad Īrijas Augstā tiesa vērsās pie EST, lūdzot izskaidrot, kā būtu veicams Aranyosi un Caldhararu spriedumā ieviestais divu līmeņu riska izvērtējums gadījumā, kad izpildes valsts tiesu iestāde konstatē, ka izsniegšanas dalībvalstī netiek

---

¹²¹A Potential Constitutional Moment for the European Rule of Law—The Importance of Red Lines, *Common Market Law Review* 55: 1–14, 2018. Pieejams

<https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/rechtsgeleerdheid/instituut-voor-publiekrecht/europees-recht/cml-rev.-vol.-55-no.-4-guest-editorial.pdf> p.9

¹²² Brussels, 20.12.2017 C(2017) 9050 final, COMMISSION RECOMMENDATION of 20.12.2017 regarding the rule of law in Poland complementary to Commission Recommendations (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 and (EU) 2017/1520

¹²³ Aranyosi, Caldhararu, 25.p.

¹²⁴ Turpat.

¹²⁵ Turpat.

nodrošinātas tiesības uz taisnīgu tiesu, jo dalībvalsts tiesu sistēma pati par sevi vairs nav tiesiska.¹²⁶

Eiropas Savienības tiesa, sniedzot atbildi uz uzdotajiem jautājumiem, Pamatlēmuma 1.panta trešo daļu ir interpretējusi tādējādi, ka gadījumos, kad izpildes valsts tiesu iestādei ir informācija, kas norāda uz taisnīgas tiesas (kas garantēta Hartas 47.panta otrajā daļā) nenodrošināšanas risku tādēļ, ka pastāv sistēmiski vai vispārīgi trūkumi izsniegšanas dalībvalsts tiesu varai, izpildes valsts tiesu iestādei ir jāizvērtē, vai, ņemot vērā attiecīgās personas nozieguma būtību, lietas pamatā esošos apstākļus un izsniegšanas dalībvalsts sniegto informāciju, vai ir pamatoti uzskatīt, ka attiecīgā persona tiks pakļauta šādam riskam, ja tiks izdota uz izsniegšanas dalībvalsti.

Tiesa savā argumentācijā ir norādījusi, ka savstarpējās atzīšanas un savstarpējās uzticēšanās principu ievērošana ir obligāta¹²⁷, tādējādi vispārīgais princips paredz Eiropas Aresta ordera izpildi, ja vien kāds no Pamatlēmumā minētajiem neizpildes gadījumiem vai garantijām neizpildās. Ierobežojumi savstarpējās atzīšanas principam un savstarpējās uzticēšanās principam var tikt noteikti tikai izņēmuma gadījumos, pamatojoties uz Pamatlēmuma 1.panta 3.daļu.¹²⁸ Gadījumā, kad pastāv patiess risks neatkarīga tribunāla un tādējādi, taisnīgas tiesas apdraudējumam, Eiropas Aresta ordera izpildes tiesu iestādei ir tiesības, izņēmuma kārtā, atteikties no Eiropas Aresta ordera izpildes.¹²⁹

EST piedāvātais divu soļu risinājums uzskatāms par kompromisu, jo otrā soļa izpilde, kas paredz pierādīt, ka attiecīgās personas tiesības uz taisnīgu tiesu izsniegšanas dalībvalstī tiks apdraudētas, ir grūti izpildāms, tādējādi Polija *de facto* tika paglābta no atstumšanas Eiropas Aresta ordera sistēmā.¹³⁰

---

¹²⁶ Mirandola S.: European arrest warrant and judicial independence in Poland: where can mutual trust end? (Opinion of the AG in C-216/18 PPU L.M.), pieejams: <https://europeanlawblog.eu/2018/07/24/european-arrest-warrant-and-judicial-independence-in-poland-where-can-mutual-trust-end-opinion-of-the-ag-in-c-216-18-ppu-l-m/> [aplūkots 10.04.2019]

¹²⁷ EST 2018.gada 25.jūlija spriedums lietā C-216/18 PPU, LM (turpmāk-LM), 36-42.p.

¹²⁸ LM, 43-45.p.

¹²⁹ LM, 48-58.p.

¹³⁰ Bertrand Joris: The Rule of Law in Poland and the European Arrest Warrant: A Blessing in Disguise? Pieejams: <https://ohrh.law.ox.ac.uk/the-rule-of-law-in-poland-and-the-european-arrest-warrant-a-blessing-in-disguise/> [Aplūkots 20.04.2019]

4. JUDIKATŪRĀ PRECIZĒTIE EIROPAS ARESTA ORDERA NEIZPILDES PAMATI

Pirmais EST spriedums Eiropas Aresta ordera jautājumos – *Advocaten voor de Wereld* apstiprināja jau pašā pamatlēmumā ietvertu- absolūto savstarpējās uzticēšanās principu. Lai gan praksē Eiropas Savienības tiesa neatzīst atkāpes no Savstarpējā atzīšanas principa, taču atsevišķos gadījumos tiesa ir paplašinājusi izpildu valsts tiesības neizpildīt Eiropas Aresta orderi.

Eiropas Savienības tiesa ir atkārtoti norādījusi, ka tiesības neizpildīt Eiropas Aresta orderi dalībvalstij ir tikai Pamatlēmumā norādītajos gadījumos.¹³¹ Šajā nodaļā tiks aplūkoti šādi EST judikatūrā precizētie Eiropas Aresta ordera neizpildīšanas pamati: attiecībā uz mazgadīgajiem (Piotrowski lieta), attiecībā uz *ne bis in idem* situācijām (AY lieta nr. C-268/17/17) un šīs nodaļas pēdējā apakšnodaļā aplūkots spriedums nr. C-327/18, kurā Eiropas Savienība skaidro dalībvalsts plānotās izstāšanās ietekmi uz Eiropas Aresta ordera piemērošanu.

4.1. Tiesības neizpildīt Eiropas Aresta orderi attiecībā uz mazgadīgajiem.

Ar EST spriedumu lietā C-367/16, Eiropas Aresta orderu neizpildes pamatiem pievienojas neizpildes pamats, kas saistīts ar nepilngadīgu personu tiesību ievērošanu. Spriedumā aplūkotā norma- Pamatlēmuma 3.panta 3.punkts- jau paredz kā obligātu neizpildīšanas pamatu gadījumu, kad personai, par kuru ir izsniegts Eiropas Aresta orderis, saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām, nevar iestāties kriminālatbildība par darbībām, kas ir Eiropas Aresta ordera pamatā. Lai gan šāds pamats faktiski jau pastāvēja līdz šī sprieduma pieņemšanai, kā norādīja EST spriedumā, konkrētā norma neparedz vispārēju pamatu nepilngadīgo neizdošanai, tas ir attiecināms tikai uz tiem gadījumiem, kad nav iestājies kriminālatbildības vecums par veikto noziedzīgo nodarījumu, saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām.¹³²

Lietas pamatā ir 2014.gadā Polijas tiesas izdots Eiropas Aresta orderis, kas tika izdots nolūkā izpildīt 2011.gadā un 2012.gadā piespriestos brīvības atņemšanas sodus. Pamatojoties uz 2014.gadā izsniegto orderi, attiecīgā persona tika aizturēta Beļģijā, nolūkā veikt personas izdošanu Polijai, lai izpildītu 2012.gadā pieņemto spriedumu. Attiecībā uz 2011.gadā pieņemto spriedumu, Beļģijas tiesas izmeklēšanas tiesnesim radās šaubas par iespējamo sprieduma izpildi, jo sprieduma pamatā esošā noziedzīgā nodarījuma veikšanas brīdī attiecīgā persona bija

---

¹³¹ 17. Eurojust, Case Law by the Court of Justice of the European Union on the European Arrest Warrant. Pieejams: [http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/caselawanalysis/Case%20Law%20by%20the%20Court%20of%20Justice%20of%20the%20European%20Union%20on%20the%20European%20Arrest%20Warrant%20\(October%202018\)/2018-10_EAW-case-law_EN.pdf](http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/caselawanalysis/Case%20Law%20by%20the%20Court%20of%20Justice%20of%20the%20European%20Union%20on%20the%20European%20Arrest%20Warrant%20(October%202018)/2018-10_EAW-case-law_EN.pdf) [Aplūkots 15.03.2019], 7.nodaļa

¹³² EST 2018.gada 23.janvāra Spriedums lietā C-367/16, Dawid Piotrowski (turpmāk- Piotrowski) 29.p.

septiņpadsmit gadus veca. Balstoties uz faktiskajiem apstākļiem, Beļģijas tiesa vērsās Eiropas Savienības tiesā ar šādu centrālo prejudiciālo jautājumu: vai pamatlēmuma 3.panta 3.punkts var tikt interpretēts tādējādi, ka personas izdošana ir pieļaujama tikai tad, ja attiecīgā persona uzskatāma par pilngadīgu, saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām, vai arī iepriekš minētais pants ļauj izpildes dalībvalstij nodot arī nepilngadīgas personas, kuras, saskaņā ar valsts tiesību aktiem, var tikt sauktas pie kriminālatbildības no noteikta vecuma? Ja nepilngadīgu personu nodošana, saskaņā ar Pamatlēmuma 3.panta 3.punktu nav aizliegta, vai kriminālatbildības vecuma iestāšanās ir pietiekams kritērijs, lai atļautu nodošanu, vai Pamatlēmums neliedz izpildes dalībvalstij veikt konkrētu pārbaudi, individuālā gadījumā, kurā izvērtētu, vai attiecībā uz izdodamo personu ir izpildīti tādi paši kriminālatbildības nosacījumi, kā tie, kas ir spēkā attiecībā uz izpildes dalībvalsts valstspiederīgajiem pamatojoties uz: viņu vecumu, inkriminētā noziedzīga nodarījuma veidu, iepriekšēja sodāmību; pat, ja izsniegšanas dalībvalstī šādi nosacījumi neeksistē?¹³³ Tātad jautājuma galvenā būtība ir, vai veicot nepilngadīgas personas izdošanu, izpildes dalībvalsts var veikt papildus pārbaudi, kas pārsniedz Pamatlēmuma 3.panta 3.punktā minētā kritērija robežas.

Eiropas Savienības tiesa, sniedzot atbildi uz prejudiciālo jautājumu, Pamatlēmuma 3.panta 3.punktu interpretējusi tādējādi, ka izpildes valsts tiesu iestādei ir jāatsaka tikai tādu nepilngadīgo personu izdošana, kuras, saskaņā ar izpildes valsts tiesībām, nav sasniegušas vecumu, no kura izpildes dalībvalstī var saukt pie atbildības par Eiropas Aresta ordera pamatā esošo noziedzīgo nodarījumu.¹³⁴ Taču, lai izlemtu, vai nepilngadīgā persona būtu jāizdod, nav jāveic īpaša kritēriju pārbaude, izpildes dalībvalsts tiesu iestādei būtu vienkārši jāpārbauda, vai attiecīgā persona ir sasniegusi minimālo vecuma sliekšni, no kura izpildes dalībvalstī var saukt pie kriminālatbildības.

Šāda interpretācija ir balstīta vairākos argumentos- (i) 3.panta 3.punkta gramatiskais tulkojums, kas paredz, ka Eiropas Aresta ordera neizpildīšanas pamats nav attiecināms uz visiem nepilngadīgajiem, bet gan tikai uz tiem, kas nav sasnieguši vecumu, no kura iestājas kriminālatbildība par odera pamatā esošo noziedzīgo nodarījumu¹³⁵; (ii) Pamatlēmuma 3.panta 3.punkta mērķis ir nevis ierobežot visu nepilngadīgo personu izdošanu, bet tikai to, kuri vecuma dēļ, nevar būt izmeklēšanas vai apsūdzības subjekti izpildes dalībvalstī, dalībvalstij, ja šajā jomā nav veikta harmonizācija, atstājot kompetenci noteikt minimālo vecumu, no kura sākot persona atbilst nosacījumiem saukšanai pie kriminālatbildības par minētajām darbībām¹³⁶;

---

¹³³ Piotrowski, 26.p.

¹³⁴ Piotrowski, 27.p.

¹³⁵ Piotrowski, 29.p.

¹³⁶ Piotrowski, 30.p.

(iii) Pamatlēmuma 3.panta 3.punkta nozīme un Pamatlēmuma mērķis: Eiropas Aresta ordera neizpildīšanas pamats ir paredzēts kā izņēmums, kas ir jāinterpretē sašaurināti.¹³⁷ Pamatlēmuma 3.panta 3.punkts nevar tikt interpretēts tādējādi, ka izpildu dalībvalsts tiesas iestādei ir tiesības atteikt Eiropas Aresta ordera izpildi, pamatojoties uz tādu izvērtējumu, kas nav tieši paredzēts Pamatlēmumā.¹³⁸ Šāda analīze faktiski nozīmētu veikt jau izsniegšanas dalībvalstī, tiesas nolēmuma pieņemšanas gaitā veiktā apstākļu izvērtējuma pārskatīšanu un ar šādu pārskatīšanu tiktu pārkāpts savstarpējās atzīšanas princips un samazināta Eiropas Aresta ordera efektivitāte.¹³⁹

Lai gan šis spriedums nav ieviesis revolūciju Eiropas Aresta ordera izpildē attiecībā uz nepilngadīgām personām un tiesību praktiķi pat šo spriedumu dēvētu kā veselā saprāta atbildi¹⁴⁰, taču šis spriedums iezīmē izpildu tiesu iestādes tiesneša rīcības brīvību¹⁴¹. Eiropas Savienības tiesa cenšas novērst situāciju, kurā izpildu tiesu iestādes tiesnesis vēlreiz veiktu atkārtotu izsniegšanas tiesu iestādes tiesneša darbu¹⁴² un tas, savukārt, būtu neefektīvi un pretrunā savstarpējās uzticēšanās principam. Tātad, izvērtējot izpildu dalībvalsts tiesībās noteikto kritēriju ievērošanu (šajā gadījumā- kriminālatbildības vecuma sliekšni), izpildes tiesu iestādes tiesnesim izvērtējums jāveic *in abstracto*, nevis *in concreto*, kas nozīmētu iedziļināšanos Eiropas Aresta ordera pamatā esošajos faktiskajos apstākļos un detaļās.¹⁴³ Autoresprāt, šāda nostāja ir nepieciešama, lai saglabātu Eiropas Aresta ordera virsmērķi-efektīvu sadarbību starp dalībvalstīm, taču apzinoties, ka Eiropas Savienības dalībvalstu vidū ir vismaz divas valstis, kuru tiesu varas neatkarība ir apšaubāma un kurās tiesības uz taisnīgu tiesu atsevišķos gadījumos var tikt apdraudētas, Autore uzskata, ka būtu nepieciešams paredzēt izņēmumus attiecībā uz šīm dalībvalstīm līdz brīdim, kad Eiropas Savienībai nebūs šaubas par tiesiskuma principa ievērošanu.

Autoresprāt, ja pastāv pamatotas aizdomas par pamattiesību apdraudējumu, izpildes dalībvalsts tiesu iestādei jāparedz izņēmuma tiesības Eiropas Apcietināšanas ordera pamatā esošo situāciju izvērtēt *in concreto*.

---

¹³⁷ Piotrowski, 48.p.

¹³⁸ Piotrowski 51.p.

¹³⁹ Piotrowski 52.p.

¹⁴⁰ [Defence Extradition Lawyers forum, pieejams: http://delf.org.uk/wp-content/uploads/2018/02/DELFL-Newsletter-Issue-10-1.pdf](http://delf.org.uk/wp-content/uploads/2018/02/DELFL-Newsletter-Issue-10-1.pdf) [aplūkots 12.04.2019]

¹⁴¹ Sarmiento D., The strange (German) Case of Mr. Puigdemont's European Arrest Warrant. Pieejams: <https://verfassungsblog.de/the-strange-german-case-of-mr-puigdemonts-european-arrest-warrant/> [Aplūkots 10.05.2019]

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Ibid.

4.2. *Ne bis in idem* neizpildes pamata precizējums

Spriedums lietā C-268/17 ir būtisks papildinājums EST praksei jo tas ne tikai interpretē *ne bis in idem* situācijas ietekmi uz Eiropas Aresta ordera piemērošanu, bet arī sniedz LESD 267.panta interpretāciju attiecībā uz prejudiciālajiem nolēmumiem Pamatlēmuma kontekstā.

AY ir Ungārijas pilsonis, pret kuru 2011.gadā tika uzsākta izmeklēšana saistībā ar aktīvu dalību korupcijā.¹⁴⁴ Kompetentajai Ungārijas iestādei tika lūgts nodrošināt starptautisku tiesisko palīdzību AY, kā aizdomās turamā, nopratināšanā un tiesas pavēstes izsniegšanā¹⁴⁵, taču Ungārija uz lūgumu nereaģēja, pamatojot to ar argumentu, ka lūguma izpilde ietekmētu Ungārijas valsts intereses, tāpēc Horvātijā veiktā izmeklēšana 2012.gada decembrī tika apturēta.¹⁴⁶ Pamatojoties uz Horvātijas iestāžu sniegto informāciju, 2011.gadā Ungārijas ģenerālprokurors uzsāka izmeklēšanu¹⁴⁷, minētā izmeklēšana tika uzsākta nevis pret AY kā aizdomās turēto, bet gan tikai par viņa saistību ar noziedzīgo nodarījumu, kura izdarītājs nav zināms¹⁴⁸. Arī Ungārijas veiktā izmeklēšana tika izbeigta 2012.gadā, ar Ungārijas Centrālā izmeklēšanas biroja lēmumu, pamatojoties uz argumentu, ka izdarītās darbības Ungārijas tiesībās netiek uzskatītas par noziedzīgu nodarījumu.¹⁴⁹ Būtiski pieminēt, ka Ungārijas izmeklēšanas gaitā AY tika nopratināts tikai kā liecinieks.¹⁵⁰ 2013.gadā, pēc Horvātijas iestāšanās Eiropas Savienībā, kamēr Horvātijā vēl nebija uzsākts kriminālprocess, Horvātija izsniedza Eiropas Aresta orderi attiecībā uz AY¹⁵¹. Ungārija atteica minētā Eiropas Aresta ordera izpildi, pamatojoties uz pieejamo informāciju, ka Ungārijā jau ir bijis ierosināts kriminālprocess par to pašu nodarījumu, kas ir Eiropas Aresta ordera pamatā un kriminālprocess ir izbeigts.¹⁵² 2015.gadā AY Horvātijā tika apsūdzēts un Horvātija izdeva jaunu Eiropas Aresta orderi, taču arī šo Eiropas Aresta orderi Ungārija neizpildīja.¹⁵³ Augstāk minēto apstākļu kontekstā, iesniedzējtiesai radās šaubas, kā interpretēt Pamatlēmuma 3.pata 2.punktu un 4.panta 3.punktā paredzētos neizpildīšanas pamatus.¹⁵⁴ Iesniedzējtiesas ieskatā lēmumam, kas tiek izmantots kā Eiropas Aresta ordera neizpildīšanas pamats, būtu tieši jāattiecas uz pieprasīto personu kā aizdomās turēto vai apsūdzēto, tātad, ja Ungārijas izbeigtā kriminālprocesa ietvaros pieprasītā persona ir nopratināta tikai kā liecinieks, tad tas nevar būt

---

¹⁴⁴ EST 2018.gada 25.jūlija Spriedums lietā C-268/17, AY (turpmāk- AY), 7.p.

¹⁴⁵ AY, 8.p.

¹⁴⁶ AY, 9.p.

¹⁴⁷ AY, 10.p.

¹⁴⁸ AY, 11.p.

¹⁴⁹ AY, 10.p.

¹⁵⁰ AY, 11.p.

¹⁵¹ AY, 12.p.

¹⁵² AY, 13.p.

¹⁵³ AY, 15.p.

¹⁵⁴ AY, 18.p.

par pamatu, lai atteiktos izpildīt Eiropas Aresta orderi.¹⁵⁵ Iesniedzējtiesa vērsās pie EST arī nolūkā noskaidrot, kādi pienākumi ir izpildes dalībvalstij gadījumā, kad dažādas kompetentās iestādes ir vairākkārtīgi izdevušas Eiropas Aresta orderi dažādās kriminālprocesa stadijās. Ņemot vērā, ka viens no EST tiesību jaunrades elementiem ir saistīts ar lūguma par prejudiciālā nolēmuma pieņemamību, jo Eiropas Aresta ordera subjekts apstrīdēja šāda jautājuma pieņemamību tādēļ, ka atbildes uz uzdotajiem jautājumiem ir nebūs nozīmes procesā, kas pret viņu aizmuguriski tika vērsti Horvātijā¹⁵⁶.

Iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi iedalāmi trīs kategorijās (i) prejudiciālā nolēmuma pieļaujamība; (ii) dalībvalsts pienākums izpildīt Eiropas Aresta orderi; (iii) ne bis in idem pamats Eiropas Aresta ordera neizdošanai. Eiropas Savienības tiesa noraidīja AY iebildumus un nolēma, ka prejudiciālā jautājuma uzdošana ir pieņemama, papildus jau zināmiem argumentiem kā: dalībvalsts tiesas tiesības izvērtēt, vai nepieciešams uzdot prejudiciālo jautājumu un ka tikai izņēmuma gadījumos Eiropas Savienības tiesa var atteikties lemt par dalībvalsts tiesas uzdoto jautājumu, kā būtisku argumentu, kas attīsta prejudiciālo jautājumu pieļaujamību Pamatlēmuma kontekstā jānorāda EST arguments, ka jautājuma pieņemamību neietekmē apstākļi, ka uzdotie jautājumi attiecas uz Eiropas Aresta ordera izpildes tiesu iestādes pienākumiem, lai gan iesniedzējtiesa ir šā ordera izsniegšanas tiesu iestāde.¹⁵⁷

Papildus jau minētajam pieņemamības jautājumam, Eiropas Savienības tiesa ir nostiprinājusi savu atziņu par obligātu Eiropas Aresta ordera izpildi, nosakot, ka izpildes dalībvalstij ir jāpieņem lēmums par visiem Eiropas Aresta orderiem, kas tiek nosūtīti.¹⁵⁸ Pat tajos gadījumos, ja iepriekš jau ir pieņemts lēmums par citu, agrāku Eiropas Aresta orderi, kas ir izdots par to pašu personu un par tiem pašiem noziedzīgiem nodarījumiem.¹⁵⁹ Iesniedzējtiesas jautājums Eiropas Aresta ordera izpildes kontekstā bija saistīts ar Pamatlēmuma 1.panta 2.punkta interpretāciju, jautājot, vai šis punkts jāinterpretē tādējādi, ka izpildes dalībvalstij ir jāpieņem lēmums par jebkuru Eiropas Aresta orderi, pat tad, ja tā jau ir lēmusi par iepriekšēju Eiropas Aresta orderi, kuru izdevusi cita tiesu iestāde attiecībā uz to pašu pieprasīto personu, tā paša kriminālprocesa ietvaros un, ja jaunais Eiropas Aresta orderis ir izsniegts sakarā ar apstākļu izmaiņām izsniegšanas dalībvalstī?

Savu atbildi uz uzdoto jautājumu, Eiropas Savienības tiesa pamatoja ar Pamatlēmuma 1.panta 2.punkta gramatisko nozīmi, kas nosaka, ka dalībvalstīm ir pienākums izpildīt ikvienu

---

¹⁵⁵ AY, 18.p.

¹⁵⁶ AY, 22.p.

¹⁵⁷ AY, 28.p.

¹⁵⁸ AY, 36.p.

¹⁵⁹ Turpat.

Eiropas Aresta orderi pamatojoties uz savstarpējās atzīšanas principu un Pamatlēmuma regulējumu.¹⁶⁰ Tikai Pamatlēmumā uzskaitītajos izņēmuma gadījumos, izpildes dalībvalsts var atteikties izpildīt Eiropas Aresta orderi.¹⁶¹ Attiecībā uz izpildes tiesu iestādēm, Eiropas Savienības tiesa sekoja ģenerālvokāta secinājumiem un norādīja, ka nereagēšana uz izdoto Eiropas Aresta orderi un pieņemtā lēmuma nenosūtīšana izsniegšanas tiesu iestādei, ir Pamatlēmumā noteikto pienākumu nepildīšana.¹⁶²

Trešais būtiskais šī sprieduma aspekts ir saistīts ar *ne bis in idem* Eiropas Aresta ordera neizpildes pamatu. Iesniedzējtiesa, uzdevajautājumu Eiropas Savienības tiesai, vai Pamatlēmuma 3.panta 2.punkts un 4.panta 3.punkts jāinterpretē tādējādi, ka tālab, lai pamatojoties uz kādu no minētajām normām atteiktos izpildīt Eiropas Aresta orderi, var atsaukties uz prokurora lēmumu, ar kuru tika apturēta izmeklēšana attiecībā uz nezināmu nodarījuma izdarītāju un kuras gaitā persona, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas Aresta orderis, tika noprotināta tikai kā liecinieks?¹⁶³ Eiropas Savienības tiesa savā atbildē uz šo jautājumu bija visnotaļ kategoriska, nosakot, ka šajā gadījumā izpildes dalībvalsts nevar atsaukties ne uz Pamatlēmuma 3.panta 2.punktu, ne Pamatlēmuma 4.panta 3.punktu.¹⁶⁴

Eiropas Savienības tiesa attiecībā uz Pamatlēmuma 3.panta 2.punktu šādu nostāju pamatoja ar normas mērķī ietverto *ne bis in idem* principu, kas noteikts Pamattiesību hartas 50.pantā un saskaņā ar kuru neviens nedrīkst tikt atkārtoti tiesāts vai sodīts krimināllietā par vienu un to pašu noziedzīgo nodarījumu.¹⁶⁵ Šajā normā ietvertais Eiropas Aresta ordera neizpildīšanas pamats ir pakārtots nosacījumam, ka par pieprasīto personu ir pieņemts galīgs spriedums¹⁶⁶ un galīgs spriedums var būt pasludināts tikai tad, ja pieprasītā persona ir iepriekš bijusi kriminālvajāta¹⁶⁷. Kā arī, *ne bis in idem* princips ir piemērojams tikai attiecībā uz personām, kas kādā dalībvalstī ir tiesātas ar galīgu spriedumu, tātad tas neattiecas uz personām, kuras ir tikai noprotinātas izmeklēšanā, tostarp, lieciniekiem.¹⁶⁸ Ņemot vērā, ka pret AY Ungārijā netika veikta izmeklēšana, kurā AY būtu aizdomās turētais vai apsūdzētais, tātad pret AY Ungārijā nav veikta kriminālvajāšana un tādējādi nav uzskatāms, ka attiecībā uz viņu Ungārijā būtu pieņemts galīgs spriedums Pamatlēmuma 3.panta 2.punkta izpratnē.¹⁶⁹

---

¹⁶⁰ AY, 33.p.

¹⁶¹ Turpat

¹⁶² AY, 35.p.; EST Ģenerālvokāta Maceja Špunara secinājumi lietā C-268/17, 38.p.

¹⁶³ AY, 37.p.

¹⁶⁴ AY, 64.p.

¹⁶⁵ AY, 39.p.

¹⁶⁶ AY, 40.p.

¹⁶⁷ AY, 43.p.; EST 2010.gada 16.novembra spriedums lietā C-261/09, Mantello 46.-47.p.

¹⁶⁸ AY, 44.p.

¹⁶⁹ AY, 45.p.

Attiecībā uz Pamatlēmuma 4.panta 3.punktā norādīto fakultatīvo neizpildes pamatu nepieļaujamību šādos pie šādiem faktiskajiem apstākļiem, Eiropas Savienības tiesa sniedz skaidrojumu par katru no trīs fakultatīvajiem neizpildes pamatiem, kas minēti attiecīgajā normā. Pirmais pantā minētais neizpildes pamats- neizpilde gadījumā, kad izpildes dalībvalsts nolēmusi neveikt kriminālvajāšanu attiecībā uz Eiropas Aresta ordera pamatā esošo nodarījumu¹⁷⁰- šajā gadījumā nav derīgs, jo pamatlietā aplūkots Ungārijas lēmums nav par atteikšanos no kriminālvajāšanas.¹⁷¹ Otrais pantā minētais neizpildes pamats- izpildīšanas atteikšana, ja izpildes dalībvalstī tiesu iestādes ir nolēmušas izbeigt kriminālvajāšanu par ordera pamatā esošo nodarījumu¹⁷²- nav derīgs, jo lēmums, ar kuru Ungārija apturēja izmeklēšanu nenozīmēja izmeklēšanas pārtraukšanu pret AY, bet gan izmeklēšanas pārtraukšanu attiecībā uz Eiropas Aresta ordera pamatā esošo nodarījumu.¹⁷³ Trešais pantā minētais neizpildes pamats- izpildīšanas atteikšana, ja attiecībā uz pieprasīto personu par to pašu nodarījumu ir pieņemts galīgs nolēmums, kas liedz veikt turpmāku kriminālvajāšanu¹⁷⁴- nav piemērojams, jo nav izpildīti tā piemērošanas kritēriji¹⁷⁵.

Ar šo spriedumu, faktiski, EST uzliek par pienākumu dalībvalstij pieņemt lēmumu attiecībā uz pilnīgi visiem saņemtajiem Eiropas Aresta orderiem. Būtiskākais secinājums šajā spriedumā saistīts ar to, ka Eiropas Apcietināšanas ordera izpildi nevar atteikt pamatojoties uz veiktu izmeklēšanu pret nezināmu personu, kurā pieprasītā persona ir nopratināta tikai kā liecinieks.

4.3. Eiropas Aresta ordera mehānisma pielietošana dalībvalsts izstāšanās gadījumā

Sprieduma pamatā ir 2016.gadā Apvienotās Karalistes kompetentās tiesu iestādes divi izsniegtie Eiropas Aresta orderi, kuru mērķis bija veikt personas RO kriminālvajāšanu par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā slepkavība, dedzināšana un izvarošana. RO tika aizturēts Īrijā uz Eiropas Aresta orderu pamata un tika turēts apcietinājumā no 2016.gada 3.februāra. RO izteica vairākus iebildumus attiecībā uz viņa nodošanu Apvienotajai Karalistei, tostarp, norādīja uz problēmām, kas saistītas ar Apvienotās Karalistes plāniem izstāties no Eiropas Savienības. RO argumentēja, ka ir apdraudētas vairākas viņa tiesības, kuras aizsargā ES pamattiesību harta un Pamatlēmuma 26., 27., un 28.panti, tādējādi tās var netikt pienācīgi aizsargātas pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības.

¹⁷⁰ Pamatlēmuma 4.panta 3.daļa 1.pkt.

¹⁷¹ AY, 48.p.

¹⁷² Pamatlēmuma 4.panta 3.daļa 2.pkt.

¹⁷³ AY, 50-60.p.

¹⁷⁴ Pamatlēmuma 4.panta 3.daļa 4.pkt

¹⁷⁵ AY, 62.p.

Īrijas tiesa vērsās pie EST un uzdeva vairākus jautājumus, būtiskākais no tiem: vai LES 50.pants jāinterpretē tādējādi, ka, ja dalībvalsts informē Eiropas padomi par nolūku izstāties no Eiropas Savienības, šāda lēmuma sekas ir izpildes dalībvalsts tiesības izdoto Eiropas Aresta orderi neizpildīt vai atlikt tā izpildi, līdz brīdim, kad tiks saņemta papildus informācija par piemērojamo likumu izsniegšanas dalībvalstī pēc tam, kad tā izstāsies no Eiropas Savienības?

Eiropas Savienības tiesa, atbildot uz uzdoto jautājumu, LES 50.pantu interpretē tādējādi, ka pats dalībvalsts paziņojums par plāniem izstāties no Eiropas Savienības sevī neietver tādas sekas. Ja nav pietiekamas informācijas, lai ticētu, ka personas, par kuru izdots Eiropas Aresta orderis tiesības, kas garantētas ES pamattiesību hartā ir apdraudētas tādēļ, ka izsniegšanas dalībvalsts plāno izstāties no Eiropas Savienības, izpildes dalībvalsts nevar atteikt Eiropas Aresta ordera izpildi, kamēr izsniegšanas dalībvalsts ir Eiropas Savienībā. Pie šāda sprieduma Eiropas Savienības tiesa nonāca balstoties uz pieciem galvenajiem argumentiem: (i) savstarpējās atzīšanas princips un savstarpējā uzticēšanās ir galvenie principi, tādēļ Eiropas Aresta orderi ir jāizpilda, ja vien neīstenojas kāds no neizpildīšanas vai garantiju pamatiem; (ii) izņēmumi Eiropas Aresta ordera izpildei ir pieļaujami tikai izņēmuma gadījumos¹⁷⁶; (iii) tikai dalībvalsts paziņojums par nodomu izstāties nav uzskatāms par izņēmuma gadījumu, jo šāds paziņojums, saskaņā ar LES 50.pantu, nepārtrauc Eiropas Savienības tiesību piemērošanu dalībvalstī, kas iesniegusi paziņojumu, Eiropas Savienības tiesības ir piemērojamas pilnā apjomā līdz brīdim, kad dalībvalsts izstājas no Eiropas Savienības. Attiešanās izpildīt Eiropas Aresta orderi būtu pielīdzināma Pamatlēmuma tiesību vienpusējai piemērošanas apturēšanai un tas, savukārt būtu pretrunā ar Pamatlēmuma 10.apsvērumu, kas paredz, ka Eiropadome ir tā institūcija, kas konstatē, vai izsniegšanas dalībvalstī ir pārkāpti LES 2.pantā izklāstītie principi, lai attiecība uz šo valsti apturētu Eiropas Aresta ordera mehānisma piemērošanu; (iv) izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir jāpārbauda, izvērtējot attiecīgās lietas apstākļus, vai pastāv pamats uzskatīt, ka pēc dalībvalsts izstāšanās no Eiropas Savienības, attiecīgās personas pamattiesības un Pamatlēmumā paredzētās tiesības var tikt apdraudētas; (v) šajā gadījumā, izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir pamats uzskatīt, ka attiecībā uz izdoto personu, izsniegšanas dalībvalstī attieksies no Pamatlēmuma izrietošās materiālās tiesības, kas piemērojamas pēc personas izdošanas.¹⁷⁷

Šis spriedums ir nozīmīgs, īpaši uz nenoteiktās Lielbritānijas izstāšanās procedūras fona, arī tādēļ, ka tā skaidrais secinājums- kamēr vienošanās par izstāšanos nav stājusies spēkā,

---

¹⁷⁶ EST 2018.gada 19.septembra Spriedums lietā C-327/18 PPU, RO (turpmāk- RO) 39-40.p.

¹⁷⁷ RO, 51.p.

Eiropas Savienības tiesības jāpiemēro tā, kā līdz šim¹⁷⁸. Situāciju ar Eiropas Aresta ordera piemērošanu gaidot Apvienotās Karalistes izstāšanos tas izskaidro tikai daļēji, atklāts paliek jautājums par to, kurā brīdī citām dalībvalstīm būs liegts nosūtīt Eiropas Aresta orderus uz Apvienoto Karalisti. Ņemot vērā, ka savstarpējās atzīšanas princips izbeigsies līdz ar izstāšanās dienu, personu nodošanas procedūras, kas var ieilgt ilgāk par faktisko izstāšanās dienu, būtu jāaptur pirms šīs dienas iestāšanās.¹⁷⁹ Šis spriedums gan ievieš skaidrību, ka līdz izstāšanās dienai Apvienotā Karaliste ir pilntiesīga Eiropas Savienības dalībvalsts, vismaz līdz brīdim, kad tiks noteikta jaunā izstāšanās diena, Eiropas Aresta ordera mehānisms turpinās darboties ar Apvienotās Karalistes iesaisti kā līdz šim.¹⁸⁰

Eiropas Aresta mehānisma piemērošanā līdz Apvienotās Karalistes izstāšanās dienai nozīmīgu lomu ieņems Eiropas Savienības un Apvienotās Karalistes vienošanās, īpaši, vai tajā tiks paredzēts pārejas periods, kurā pakāpeniski Apvienotā Karaliste pārtrauks izsniegt un izpildīt izdotos Eiropas Aresta orderus.¹⁸¹ Ja šāda vienošanās netiks panākta, tad ar Apvienotās Karalistes izstāšanās dienu automātiski sadarbība personu nodošanā turpināsies caur jau esošu konvenciju vai arī tiks noslēgta jauna.¹⁸²

---

¹⁷⁸ European Policy centre: Court of Justice of the EU: rulings on legal implications of the Brexit. Pieejams: <https://cep.org.rs/en/blogs/court-of-justice-of-the-eu-rulings-on-legal-implications-of-the-brexite/> [Aplūkots 13.05.2019]

¹⁷⁹ Petra Bard: The Effect of Brexit on European Arrest Warrants, CEPS paper. Pieejams: <https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2018/04/PBard%20Brexit%20effect%20on%20EAW.pdf> [Aplūkots 03.05.2019]

¹⁸⁰ Rosas Allan: The European Court of Justice: Do all roads lead to Luxembourg? Pieejams: http://aei.pitt.edu/97079/1/PI2019_03_AR_ECJ_0.pdf [Aplūkots 27.04.2019]; Circolo, A., & Hamulák, O. (2018). Euratom and Brexit: Could the United Kingdom Maintain One Foot in the European Union? Current Scenarios and Future Prospects of British withdrawal from the EAEC, *International and Comparative Law Review*, 18(2), p.144

¹⁸¹ Plachta Michael: EU Court Allows European Arrest Warrant to UK despite Brexit. Pieejams: <https://ielrblog.com/index.php/article/eu-court-allows-european-arrest-warrant-to-uk-despite-brexite/> [Aplūkots: 28.04.2019]

¹⁸² Ibid.

5. NODAĻA. EIROPAS ARESTA ORDERA IEVIEŠANAS GALVENIE IDENTIFICĒTIE PROBLEMĀTISKIE ASPEKTI

2003.gadā tiesību zinātnieki savās publikācijās uzdeva jautājumu “Vai Eiropas Aresta orderis ir revolūcija personu izdošanā?”¹⁸³, šobrīd jau pagājuši vairāk kā 15 gadi, kopš Eiropas Savienības iekšienē tiek piemērots Eiropas Aresta ordera instruments. 15 gadu periods ir pietiekams laika posms, lai spētu izvērtēt, vai Eiropas Aresta ordera institūts ir efektīvs un tiesisks instruments savstarpējai personu izdošanai vai arī uzkrātā pieredze tomēr norāda uz kritiskām problēmām¹⁸⁴, kuras būtu jārisina tiesību praktiķiem un politiķiem. Nevalstiskās organizācijas, norādot uz Eiropas Aresta ordera sistēmas trūkumiem, apgalvo, ka Eiropas Savienības centieni koncentrēties uz efektivitātes paaugstināšanu balstās uz cilvēktiesību ievērošanas rēķina. Šajā nodaļā autore aplūkos galvenās identificētās problēmas Eiropas Aresta ordera piemērošanā, cenšoties izvērtēt, vai ieviestā savstarpējās atzīšanas revolūcija ir nesusi cerētos rezultātus, vai ieguvumi ir nozīmīgāki par pieļautajām kļūdām un kādi uzlabojumi būtu veicami, lai izskaustu pastāvošās piemērošanas problēmas.

Nodaļas pamatā ir 2018.gada 28.jūnijā publicētais pētījums Eiropas Aresta ordera piemērošanas problēmām, ko veikusi nevalstiskā organizācija “Fair trials”, 2012.gadā publicētais organizācijas “Big Brother Watch” pētījums “The Case against the European Arrest Warrant”, organizāciju “The Council of Bars and Law societies” un “European Lawyers foundation” veiktais pētījums “EAW-Rights” (*tulk. “EAO- tiesības”*) un tiesību zinātnieku publikācijas, kurās sniegti viedokļi par Eiropas Aresta ordera darbības izvērtējumu. Organizācijas “Fair trials” veiktais pētījums, kas tapis sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām no četrām valstīm- Rumānijas (organizācija- “APADOR-CH”), Polijas (organizācija- “Helsinki Foundation for Human Rights”), Lietuvas (organizācija- “Human Rights Monitoring Institute”) un Spānijas (organizācija- “Rights International Spain”), uzrāda trīs būtiskākās problēmas Eiropas Aresta ordera piemērošanā: Eiropas Aresta orderi turpina piemērot pārāk bieži un tas būtiski ietekmē subjekta līdzcilvēku dzīves, Eiropas Aresta orderi turpina piemērot bez cilvēktiesību ievērošanas un Eiropas Aresta ordera izdošanas valsts sniedz pārāk maz informācijas, kas apliecina, ka nepastāv izdotās personas pazemošanas risks. Kā atzīst “Fair Trials” pētījuma autori, projekta mērķis bija atspoguļot Eiropas Aresta ordera

---

¹⁸³ Michael Plachta, European Arrest Warrant: Revolution in Extradition, 11 Eur. J. Crime Crim. L. & Crim Just. 178 (2003), p.1.

¹⁸⁴ Marin L., Effective and Legitimate? Learning from the Lessons of 10 Years of Practice with the European Arrest Warrant, New Journal of European Criminal Law, 2014, vol. 5, issue 3, p. 326.

piemērošanas problēmu ietekmi uz cilvēku dzīvēm un caur cilvēku pieredzes stāstiem atklāt nepilnības, kuras būtu jānovērš.¹⁸⁵

Plašāka sabiedrība par Eiropas Aresta orderi vairākkārtīgi dzirdējusi saistībā ar bijušo Katalonijas premjerministru Karlesu Pudždemonu, izdots Eiropas Aresta orderis tiek uzskatīts par piemēru, kā Eiropas Aresta ordera instrumentu var izmantot politiskiem mērķiem.¹⁸⁶ Taču tas netiek uzskatīts par vienīgo politiski motivēto Eiropas Aresta ordera izsniegšanas gadījumu. Diskutabls ir arī jautājums par Rumānijas izsniegto Eiropas Aresta orderi pret Aleksandru Adamesku (*Alexander Adamescu*), kurš tika aizturēts saistībā ar Rumānijā notiekošo izmeklēšanu pret viņa tēva, laikraksta īpašnieka un Rumānijas vadošās partijas kritiķa, biznesu.¹⁸⁷

Jāvērš uzmanība arī uz tiem gadījumiem, kad Eiropas Aresta ordera institūts ir nodrošinājis ietvaru operatīvai un efektīvai Eiropas Savienības dalībvalstu sadarbībai, apcietinot smagu noziedzīgu nodarījumu veicējus, piemēram, Parīzes teroraktos iesaistīts terorists tika aizturēts Beļģijā, bruņota laupītāju grupējuma biedri aizturēti sešās dažādās ES dalībvalstīs, Vācu izcelsmes sērijveida slepkava tika aizturēts Spānijā¹⁸⁸, šie ir tikai daži no piemēriem, kad Eiropas Aresta orderis ir būtiski ietekmējis turpmāka apdraudējuma novēršanu.

Līdztekus iepriekš minētajiem nozīmīgajiem sabiedrības apdraudējumiem ir izsniegti arī vairāki nepamatoti Eiropas Aresta orderi, piemēram, 2009.gadā Itālija izdeva Eiropas Aresta orderi, lai apcietinātu Edmondu Arapi (*Admond Arapi*) par personas nogalināšanu, taču to vēlāk atsauca, jo Itālija atzina, ka persona tika apsūdzēta nepamatoti, savukārt 2010.gadā Polijas pilsonis Jaceks Jaskolskis (*Jacek Jaskolski*) tika aizturēts Lielbritānijā, pamatojoties uz Polijas izdotu Eiropas Aresta orderi, kas tika izdots, jo Jaceks 2000.gadā bija pārsniedzis savu kredītkartes limitu un lai gan pārsniegto summu bija atmaksājis, Polijas tiesu iestādes vienalga izdeva Eiropas Aresta orderi.¹⁸⁹ Šie ir tikai daži no gadījumiem, kad Eiropas Aresta ordera izsniegšanas nepieciešamība ir apšaubāma, taču to izdodot, izvēles brīvība- izpildīt vai neizpildīt Eiropas Aresta orderi- izpildu valstij vairs nav sniegta. Neproporcionāli izsniegti

---

¹⁸⁵ Fair trials pētījums, pieejams: <https://www.fairtrials.org/publication/beyond-surrender>, [aplūkots 10.04.2019], 2.lpp

¹⁸⁶ Joseph Hammond: Is the European Arrest warrant becoming a political tool? Pieejams: <https://www.vocaleurope.eu/is-the-european-arrest-warrant-becoming-a-political-tool/> [Aplūkots 01.05.2019]

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ Eiropas Komisijas sniegtā informācija: pieejams https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/judicial-cooperation/types-judicial-cooperation/european-arrest-warrant_en [aplūkots 16.04.2019].

¹⁸⁹ Fair trials international, "European Arrest Warrant: Cases of Injustice", pieejams: https://www.fairtrials.org/documents/EAW_-_Cases_of_Injustice_-_UPDATE.pdf [aplūkots 18.04.2019].

Eiropas Aresta orderi ir viens no būtiskākajiem iemesliem Eiropas Aresta ordera sistēmas kritikai, neproporcionāli izsniegtajiem orderiem uzmanība tiek pievērsta jau kopš 2011.gada.¹⁹⁰

Iepriekš minētie piemēri parāda daudzveidīgās situācijas, kurās valstis ir izvēlējušās piemērot Eiropas Aresta ordera institūtu, rosinot diskutēt par Eiropas Aresta ordera samērīgumu un nepieciešamību katrā gadījumā. Arī Eiropas Komisijas apkopotā statistika¹⁹¹ uzrāda ievērojamu skaitu gadījumu, kuros izpildu valsts izsniegto Eiropas Aresta orderi neizpilda, piemēram, 2014.gadā tika izdoti 16 144 Eiropas Aresta orderi, taču izpildīti tika tikai 5 304, tas nozīmē, ka pat ar savstarpējo uzticēšanos, tikai katrs trešais izdots orderis tiek izpildīts. Savstarpējai uzticībai Eiropas Aresta ordera mehānismā atvēlēta būtiska loma, taču, rodas šaubas, vai visās dalībvalstīs tiek ievērota uzticības pamatā esošā atziņa: likums ir pārāks un, vai ir vienota izpratne par to, ka tiesiskums sevī ietver likumu ievērošanu un to, ka disputi tiek izšķirti neatkarīgās un objektīvās tiesās¹⁹².

Šīs nodaļas mērķis ir identificēt galvenos, šobrīd pastāvošos, Eiropas Aresta ordera piemērošanas problemātiskos aspektus un konstatēt, vai desmitgades sākumā konstatētās problēmas ir aktuālas vēl šobrīd, vai arī tās gadu gaitā tika atrisinātas un to vietā ir nākušas citas.

5.1. Eiropas Aresta orderis tiek izmantots neizvērtējot tā proporcionalitāti

Proporcionalitātes principa ievērošana Eiropas Aresta ordera piemērošanā ir sarežģīti iedomājama jau pašā definīcijas saknē, proporcionalitātes princips nav ieviests ES tiesībās no pašiem Eiropas Savienības pirmsākumiem, proporcionalitātes princips pirmo reizi ES līgumos ir parādījies tikai ar Māstrihtas līgumu 1992. gadā. Taču, šī principa piemērošanu gadu gaitā ir attīstījusi arī Eiropas Savienības tiesa. Uz proporcionalitātes principa nepieciešamību Eiropas Aresta ordera sistēmā pēdējos desmit gados norādījis gan Eiropas Parlaments, gan nevalstiskās organizācijas, gan tiesību praktiķi.

Jāatgādina, ka Eiropas Aresta ordera institūta mērķis ir vienkāršot un paātrināt personu izdošanas procedūras Eiropas Savienības dalībvalstu iekšienē¹⁹³, lai veicinātu integrāciju vienotā tiesiskuma telpā¹⁹⁴, Eiropas Aresta orderis nav paredzēts tikai īpaši smagiem noziegumiem vai kādai citai noziegumu kategorijai, tas, savukārt, nozīmē, ka šo instrumentu

¹⁹⁰ Owen Bowcott: MEPs criticise 'disproportionate' use of European arrest warrants. Pieejams: <https://www.theguardian.com/law/butterworth-and-bowcott-on-law/2011/jun/09/meps-criticise-european-arrest-warrants> [Aplūkots 02.05.2019]

¹⁹¹ Brussels, 28.9.2017 SWD(2017) 319 final, 45.lpp

¹⁹² Ibid, p. 18

¹⁹³ Klimek L., 2015, 30.lpp

¹⁹⁴ KOMISIJAS PAZIŅOJUMS (28.9.2017) ROKASGRĀMATA PAR TO, KĀ IZSNIEGT UN IZPILDĪT EIROPAS ARESTA ORDERI, 12.lpp

var tiklab piemērot par rotaļlietas zādzību, kā arī par vairāku slepkavību veikšanu. Līdzšinējos pētījumos apkopotā informācija liecina, ka Eiropas Aresta orderi turpina izdot, lai veiktu izmeklēšanas darbības, piemēram, Lietuvā joprojām ir sastopami gadījumi, kad persona tiek izdota uz Lietuvu, nopratināta un atbrīvota¹⁹⁵, Austrijā ir sastopami gadījumi, kad persona tiek izdota uz Austriju un drīz pēc tam atbrīvota, jo tiesa neatļauj pirmstiesas apcietinājumu¹⁹⁶. Arī nevalstiskā organizācija "Fair Trials" sava pētījuma gaitā atklājusi, ka Eiropas Aresta orderi turpina izmantot, lai veiktu izmeklēšanas darbības un sodītu personas par salīdzinoši nelielu noziegumu veikšanu.¹⁹⁷ Proporcionalitātes principa ievērošanas nepieciešamība, īpaši, mazāk smagu noziegumu sodīšanā ir plaši atzīts uzskats¹⁹⁸, taču joprojām proporcionalitātes tests valstīm nav obligāts, pat, ja Eiropas Apcietinājuma ordera neproporcionāla piemērošana var atsevišķos gadījumos novest pie izdotās personas cilvēktiesību pārkāpumiem¹⁹⁹, piemēram, personas tiesības uz brīvību un personas tiesības uz taisnīgu tiesu²⁰⁰.

Proporcionalitātes testa neesamībai Eiropas Savienības Padomes prezidējošā valsts pievērsās jau 2007.gadā, iesniedzot komunikē ar sadarbību krimināllietās saistītu jautājumu darba grupai.²⁰¹ Komunikē mērķis bija uzsākt diskusiju Eiropas Savienības līmenī par proporcionalitātes principa nepieciešamību un kā šo principu būtu jāņem vērā izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestādei, izsniedzot Eiropas Aresta orderi.²⁰² Atskaitot Eiropas Komisijas izdotajā rokasgrāmatā par Eiropas Aresta ordera piemērošanu iekļauto atziņu, ka "proporcionalitātes pārbaude pirms Eiropas Aresta ordera izsniegšanas var vairot dalībvalstu kompetento iestāžu savstarpējo uzticēšanos"²⁰³, līdz 2019.gadam joprojām tā dalībvalstīm nav obligāta prasība.

Ņemot vērā, ka neproporcionālai Eiropas Aresta ordera piemērošanai atrodami piemēri ir ļoti dažādi un tiem nebūtu piemērojams viens risinājums, Autoresprāt, ir jānošķir divas lietu kategorijas, kurās Eiropas Aresta orderis tiek piemērots neproporcionāli: 1.grupa: gadījumi, kad

---

¹⁹⁵ ECBA pētījums, 23.lpp

¹⁹⁶ Turpat.

¹⁹⁷ Fair trials, 9.pp.

¹⁹⁸ Sarah Hagenmüller, 'The Principle of Proportionality and the European Arrest Warrant' (2013) 3 Oñati Socio-Legal Series 95; Fair Trials International, The European Arrest Warrant Eight Years on – Time to Amend the FD? 3–5;

¹⁹⁹ Weyembergh, Armada, Brière, Research paper "Critical Assessment of the existing European Arrest Warrant Framework Decision", Brussels, 2014, p.34.

²⁰⁰ Xanthopoulou E., "The Quest For Proportionality For The European Arrest Warrant: Fundamental Rights Protection in a Mutual Recognition Environment", p. 48. Pieejams:

https://www.academia.edu/14989497/The_Quest_for_Proportionality_for_the_European_Arrest_Warrant_Fundamental_Rights_Protection_in_a_Mutual_Recognition_Environment [aplūkots 16.04.2019]

²⁰¹ Eiropas Savienības Padomes prezidentūras 2007.gada 9.jūlija komunikē nr. 10975, 4.lpp. Pieejams: <http://www.statewatch.org/news/2007/jul/eu-eaw-evaluation.pdf> [aplūkots 10.05.2019]

²⁰² Turpat.

²⁰³ Eiropas Komisijas rokasgrāmata, 18.lpp

Eiropas Aresta orderi piemēro par mazāk smagiem noziegumiem un 2.grupa: gadījumi, kad Eiropas Aresta ordera vietā būtu jāizmanto cits sadarbības instruments.

Aplūkojot pirmās grupas gadījumus- situācijas, kurās Eiropas Aresta orderis ir izdots par mazāk smagiem noziegumiem, arī šo grupu var sadalīt vēl divos sīkākos iedalījumos: retrospektīvās proporcionalitātes gadījumi un perspektīvās proporcionalitātes gadījumi.²⁰⁴ Retrospektīvās proporcionalitātes apakšgrupā būtu iekļaujamas tās lietas, kurās izpildu valsts uzskata, ka izdevējvalsts piemērotais sods ir neproporcionāls veiktajam noziegumam.²⁰⁵ Šajā grupā ietilpst arī 32 noziedzīgu nodarījumu kategorijas, kurām caur Pamatlēmumu ir atcelta dubultās sodāmības pārbaude, tātad tie gadījumi, kad izpildu valstij ir jāizpilda Eiropas Aresta orderis, kas izpildu valsts ieskatā ir nesamērīgs un jānodod persona Eiropas Aresta ordera izdevējvalstij. Kā risinājumu šādām situācijām Viviāna Redinga (Viviane Reding), bijusī Eiropas Komisijas komisāre ir norādījusi “jāizstrādā, soli pa solim, sistēma, kura ietver uzticamas definīcijas un proporcionālas sankcijas, sistēma, kura ir visaptveroša un kura sniedz pārlicību par to, kā dažādas krimināltiesību sistēmas var strādāt kopā.”²⁰⁶ Nenoliedzami ir jābūt Eiropas Savienības politiskajai gribai, lai meklētu risinājumu uz retrospektīvās proporcionalitātes problēmām, taču, Autore sprāt, ja Pamatlēmumā iekļautu vismaz vispārīgas definīcijas 32 noziedzīgu nodarījumu kategorijām, kurām ir atcelta dubultās sodāmības pārbaude, tas veicinātu vienotu izpratni par situācijām, kurās Eiropas Aresta ordera izpilde ir obligāta.

Savukārt perspektīvās proporcionalitātes apakšgrupā iekļaujamas tās lietas, kurās personas izdošana un ar to saistītie nepieciešamie cilvēkresursi un finanses ir neproporcionālas veiktajam noziegumam.²⁰⁷ Kā viens no biežāk minētajiem iemesliem šādu Eiropas Apcietinājuma orderu izdošanai ir dalībvalstu iekšējais krimināltiesiskais regulējums, kas paredz tiesiskuma principa piemērošanu, attiecīgi par jebkuru nodarījumu, neatkarīgi no tā smaguma ir jāuzsāk kriminālprocess.²⁰⁸ Cits iemesls ir Pamatlēmuma 2. pantā noteiktais minimālais maksimālais 12 mēnešu soda limits, kā izteicies Prof. Spensers (Vogel, Spencer 2010, p.581), Eiropas Aresta orderi “var izdot par jebkādu zādzību: vai tā būtu Lielā Vilciena aplaupīšanas skalā vai arī neliela zādzība veikalā”, tātad Pamatlēmumā noteiktais termiņš

---

²⁰⁴ Haggemüller, S., 2013. The Principle of Proportionality and the European Arrest Warrant. *Oñati Socio-legal Series*, 3 (1), 95-106. Pieejams: <http://ssrn.com/abstract=2200874>

²⁰⁵ Haggemüller, S., 2013. The Principle of Proportionality and the European Arrest Warrant. *Oñati Socio-legal Series [online]*, 3 (1), 95-106. Pieejams: <http://ssrn.com/abstract=2200874>

²⁰⁶ Reding V. http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-89_en.htm?locale=en

²⁰⁷ Turpat.

²⁰⁸ Weyembergh, Armada, Brière, Research paper “Critical Assessment of the existing European Arrest Warrant Framework Decision”, Brussels, 2014.

nepalīdz nošķirt tos nodarījumus, par kuriem drīkst izsniegt Eiropas Aresta orderi no tiem, par kuriem tas būtu nesamērīgi.

Pievēršoties otrās grupas gadījumiem- situācijām, kad Eiropas Aresta ordera vietā būtu jāizmanto cits sadarbības instruments, uz šo aspektu norāda gan organizācijas “Fair Trials” veiktais pētījums, gan organizāciju “The Council of Bars and Law societies” un “European Lawyers foundation” veiktais pētījums, augstāk norādītie Lietuvas un Austrijas piemēri attiecas tieši uz šo situāciju kategoriju. Lai gan jau 2009.gadā Eiropas Savienībā ir ieviests cits instruments- Eiropas Izmeklēšanas rīkojums, kas nodrošina sadarbību izmeklēšanas darbību veikšanai un nodrošina alternatīvu tiem gadījumiem, kad dalībvalsts plānotu izdot Eiropas Aresta orderi tikai, lai veiktu izmeklēšanas darbību, dalībvalstis joprojām izmanto Eiropas Aresta orderi, lai, piemēram, nopratinātu aizdomās turētos.²⁰⁹ Pretēji Eiropas Komisijas aicinājumam apsvērt Eiropas Izmeklēšanas rīkojuma piemērošanu kriminālprocesa pirmstiesas stadijā²¹⁰, konstatēti gadījumi Vācijā un Francijā, kad Eiropas Aresta orderis izdots tikai, lai pieņemtu liecības un šo Eiropas Aresta orderu patiesais mērķis atklājies tikai tādēļ, ka tajos pašos kriminālprocesos ir izdoti Eiropas Izmeklēšanas rīkojumi, lai veiktu to pašu izmeklēšanas darbību.²¹¹ Eiropas Aresta orderi, kas izdoti nolūkā veikt procesuālo darbību automātiski ir pretrunā Pamatlēmuma 1.pantam, kas nosaka: “Eiropas Aresta orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai”, tātad šāda Eiropas Aresta ordera definīcija jau saknē nepieļauj Eiropas Aresta ordera izdošanu, lai uzklautu liecinieku, piemēram.²¹² Gadījumi, kad Eiropas Aresta orderi izdod ārpus Pamatlēmumā noteiktā nolūka, uzskatāmi par gadījumiem, kad dalībvalsts nepareizi piemērojusi Eiropas Aresta ordera institūtu.

Nepieciešamība veikt izmeklēšanas darbības ar Eiropas Aresta orderu starpniecību liecina arī par kriminālprocesa gatavību iztiesāšanai, dažādie kriminālprocesuālie regulējumi dalībvalstīs atspoguļojas Eiropas Aresta ordera izdošanā dažādās kriminālprocesuālajās stadijās.²¹³ Kriminālprocesuālā stadija, kurā Eiropas Aresta orderi var izdot, dalībvalstīs ir dažādi definēta, no “jebkura kriminālprocesuālā stadija” līdz pat “kad ir reāla iespējamība veikt iztiesāšanu”.²¹⁴ Austrijā, piemēram, Eiropas Aresta Orderi var izdot jebkurā kriminālprocesa stadijā, Vācijā to var izdot tikai izmeklēšanas stadijā, Francijā Eiropas Aresta orderi var izdot

---

²⁰⁹ Fair trials pētījums, 7.lpp

²¹⁰ Eiropas Komisija Rokasgrāmata 19.lpp

²¹¹ Turpat.

²¹² Weyenberg A., “European Added Value Assessment The EU Arrest Warrant” Annex I, “Critical Assessment of the Existing European Arrest Warrant Framework Decision”, Brussels, 2014, P. 38

²¹³ CCBE, ELF pētījums, p. 26.

²¹⁴ Turpat.

sākot ar pašu izmeklēšanas sākumu līdz pat iztiesāšanas beigu stadijai, Ungārijā, savukārt, Eiropas Aresta var izdot tad, kad iestādēm neizdodas atrast aizdomās turēto un Nīderlandē, piemēram, Eiropas Aresta orderi izdod tad, kad krimināllietas ietvaros var apcietināt personu.²¹⁵ Rīcības brīvība, izvēloties Eiropas Aresta ordera stadiju, var novest pie pārgrabs Eiropas Aresta ordera izsniegšanas, kad aizdomās turētais gala rezultātā nemaz netiek apsūdzēts vai arī izveidojas situācija, kad aizdomās turētais tiek aizturēts, taču lietas skatīšana tiesā tiek uzsākta tikai divus gadus vēlāk.²¹⁶

5.2 Eiropas Aresta ordera piemērošanā cilvēktiesības netiek pietiekami ievērotas

Eiropas Aresta ordera instruments tiek bieži kritizēts tieši cilvēktiesību dēļ, dalībvalstīm nav atļauts neizpildīt saņemto Eiropas Aresta orderi pat tad, ja ir aizdomas par cilvēktiesību pārkāpumiem, Pamatlēmumā šāda atruna nav paredzēta.²¹⁷ Iemesli, kādēļ cilvēktiesības nav pietiekami ievērotas Eiropas Aresta ordera piemērošanā, galvenokārt, ir divi- atsevišķās dalībvalstīs, pirms Eiropas Aresta ordera izdošanas, netiek izvērtēta ordera ietekme uz personas cilvēktiesībām un pat valstīs, kur ietekme uz cilvēktiesībām tiek izvērtēta, personai ir sarežģīti izpildīt prasības par nepieciešamo pierādījumu apjomu.²¹⁸ Abi šie problēmas aspekti ir radušies, jo Eiropas Aresta ordera, kā personu izdošanas sistēmas pamatā, savstarpējās atzīšanas princips ir izvirzīts kā prioritāte, atstājot cilvēktiesību apsvērumus otrajā plānā.²¹⁹

Jautājums par Cilvēktiesību piemērošanu Eiropas Aresta ordera kontekstā iedalāms divās daļās: Pamatlēmumā paredzētas tiesības izpildu valstij atteikt Eiropas Aresta ordera izpildi, ja tā izpilde būtiski skars personas pamattiesības un vai ar trīs jaunu direktīvu (tiesības uz interpretāciju un tulkojumu, tiesības uz informāciju un tiesības uz piekļuvi juristam) balanss starp prokuratūras un apsūdzētā tiesībām Eiropas Aresta ordera īstenošanā ir kļuvušas vienlīdzīgākas, par labu apsūdzētajam.²²⁰

Lai gan bakalaura darbā iepriekš aplūkots *Aranyosi un Căldăraru* spriedums ienesīs savas pārmaiņas arī cilvēktiesību uzraudzībā, jau uz CCBE pētījuma publicēšanas brīdi lielākā daļa dalībvalstu sniedza informāciju par valsts līmenī pieņemtām tiesībām atteikt Eiropas

---

²¹⁵ CCBE pētījums:

https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/CRIMINAL_LAW/CRM_projects/EN_CRM_20161117_Study-on-the-European-Arrest-Warrant.pdf

²¹⁶ Turpat.

²¹⁷ Schallmoser M. N., "The European Arrest Warrant and Fundamental Rights", *European journal of crime, criminal law and criminal justice* 22 (2014) 135-165, p. 136.

²¹⁸ IJASOS- International E-Journal of Advances in Social Sciences, Vol. IV, Issue 11, August 2018

²¹⁹ turpat

²²⁰ CCBE pēt. P.43

Apcietinājuma ordera izpildi, balstoties uz cilvēktiesību pārkāpumiem.²²¹ Pētījuma tapšanas gaitā, tikai sešas dalībvalstis- Bulgārija, Horvātija, Latvija, Lietuva, Luksemburga un Slovēnija informēja, ka šāds iemesls atteikumam izpildīt Eiropas Aresta orderi nacionālajās tiesībās nepastāv.²²² Taču, arī ar dalībvalstu pašiniciatīvu nepietiek, lai personām sniegtu pietiekamas iespējas aizstāvēt savas tiesības, kā uzrāda Ziemeļīrijas piemērs, pierādīšanas pienākuma latīņa indivīdam ir uzlikta par augstu, īpaši izvērtējot īsos termiņus, kuros lietas par personu izdošanu tiek izskatītas.²²³ Atrodami arī veiksmīgi dalībvalstu pašiniciatīvas piemēri, Itālija savā normatīvajā regulējumā paredzējusi, ka izdošanas valstij ir obligāti jāsniedz informācija par noteiktā apcietinājuma izciešanas vietu, Maltā, savukārt, pastāv iespēja iesniegt konstitucionālo sūdzību par Eiropas Aresta ordera izdošanu, tātad, ja ir cilvēktiesību pārkāpums, personai ir tiesības vērsties Tiesā, lai Tiesa pārskatītu cilvēktiesību ievērošanu.²²⁴ Maltas pozitīvais piemērs gan nav bieži sastopams, "Fair Trials" pētījuma rezultāti uzrāda arī ļoti ierobežotas iespējas apstrīdēt Eiropas Aresta ordera izsniegšanu, aptaujas rezultātā no divpadsmit valstīm (Beļģijas, Horvātijas, Čehijas, Dānijas, Somijas, Francijas, Vācijas, Itālijas, Portugāles, Nīderlandes, Rumānijas, Spānijas) tikai sešās valstīs ir iespējams apstrīdēt Eiropas Aresta ordera izsniegšanu. Pārējās sešās valstīs, persona var tikai apstrīdēt Eiropas Aresta ordera pamatā esošo Aresta lēmumu.²²⁵

Lai gan Eiropas Komisija nav uzņēmusies iniciatīvu, lai stiprinātu cilvēktiesību aizsardzību Eiropas Aresta instrumenta piemērošanā, Eiropas Komisija ir apstiprinājusi, ka tiesu iestādei vienmēr ir tiesības atteikties izdot personu, ja lietas process ir ietekmēts tieši personas cilvēktiesību pārkāpumu dēļ.²²⁶

Kā būtiskākās personas cilvēktiesības, kuras var tikt apdraudētas Eiropas Apcietināšanas ordera piemērošanas dēļ, uzskatāmas: spīdzināšanas aizliegums, tiesības uz brīvību un tiesības uz taisnīgu tiesu.²²⁷ Spīdzināšanas aizliegums un ar to saistītais aizliegums cietsirdīgi vai pazemojoši izturēties pret personu ir īpaši būtisks jautājums tajos gadījumos, kad persona ir jāizdod uz kādu no dalībvalstīm, kurā ir konstatēti cilvēktiesību pārkāpumi attiecībā uz ieslodzījuma vietu uzturēšanu. Organizācijas "Fair trials" veiktā pētījuma gaitā atklājās, ka ir valstis, kuras neizdod personas uz dalībvalstīm, kurās ir pamatotas aizdomas par nepienācīgiem

---

²²¹ CCBE pētījums p.43.

²²² turpat

²²³ turpat

²²⁴ turpat

²²⁵ Fair trials pētījums.

²²⁶ Sanger A. (2010) Force of Circumstance: The European Arrest Warrant and Human Rights, Democracy and Security, 6:1, 17-51,

²²⁷ Fair trials pētījums.

apstākļiem ieslodzījuma vietā.²²⁸ Būtisku pienesumu cilvēktiesību aizsardzībai gadījumos, kad personai ir risks nonākt ieslodzījuma vietā, kas pārkāpj aizliegumu uz cietsirdīgu izturēšanos, ievieš jau iepriekš aplūkots EST 2016.gada spriedums lietā *Aranyosi un Căldăraru*, nosakot, ka dalībvalstij ir tiesības neizdot personu līdz tiek saņemta pārliciecināša informācija, ka nodotā persona necietīs no cietsirdīgas izturēšanās. Ņemot vērā, ka dalībvalstij ir tiesības tikai nogaidīt ar personas izdošanu, kamēr ordera izdevējvalsts sniedz nepieciešamo informāciju un apturēt izdošanu tikai tādā gadījumā, ja izdevējvalsts nesniedz šādu informāciju, Autoresprāt, šāda atkāpe nav pietiekama, lai nodrošinātu efektīvu cilvēktiesību aizsardzību šajā aspektā.

Nevalstisko organizāciju ziņojumos tiesības uz brīvību ir minēta kā nākamā cilvēktiesību kategorija, kas ir īpaši ietekmēta Eiropas Aresta ordera izdošanas procesā. Tiesības uz brīvību ir īpaši ietekmētas tajos gadījumos, kad Eiropas Aresta orderis ir izdots izmeklēšanas, nevis iztiesāšanas nolūkos.²²⁹ Tiesību aizsardzību būtiski ierobežo fakts, ka Eiropas Savienībai nav savs pirmstiesas aizturēšanas regulējums, arī 2009.gadā pieņemtais Eiropas uzraudzības rīkojums nav plaši izmantots, 2018.gadā veiktais DETOUR pētījums pat atklāja, ka tie praktiski nekad netiek izmantoti. Eiropas Uzraudzības rīkojums, kas paredz pienākumu dalībvalstīm veikt pirmstiesas personas uzraudzību ir radīts, lai nodrošinātu alternatīvu pirmstiesas apcietinājumam²³⁰, tātad dalībvalstīm nav nepieciešamība izmantot Eiropas Aresta orderi, tikai, lai nodrošinātu personas iesaisti kriminālprocesā. Tiesību uz brīvību ievērošanas situāciju uzlaboja²³¹ Eiropas Savienības padomes izdotā rezolūcija “par ceļvedi aizdomās turētu vai apsūdzētu personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā”, taču tas nav izskaudis problēmu pilnībā.

Kā trešā cilvēktiesību kategorija, kas tiek apdraudēta Eiropas Aresta ordera izdošanas procesā ir spīdzināšanas aizliegums²³², precīzāk- aizliegums cietsirdīgi un pazemojoši izturēties pret personu. Problēmas sakne šajā gadījumā ir dalībvalstīs esošo cietumu atbilstība cilvēktiesībām, ja personas tiek ievietotas aizturēšanas kamerās, kas ir mazākas par trīs kvadrātmetriem, zema higiēnas prasību ievērošana, privātuma neesamība.²³³ Uz šīs problēmas nopietnību norāda dalībvalstu skaits, kurās ir konstatēti pārkāpumi ieslodzījuma vietu kvalitātētās ir vismaz septiņas valstis. Kā jau iepriekš minēts, caur 2016.gada lietu *Arayosi un Căldăraru*, dalībvalstīm ir iespēja neizdot personu līdz Eiropas Aresta ordera izdevējvalsts nesniedz pietiekamu informāciju par ieslodzījumu vietas stāvokli, kurā izdodamā persona tiks ievietota.

---

²²⁸ Fair trials p.10

²²⁹ Ibid, p.20

²³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009F0829&from=EN> 1.pants

²³¹ Fair trials p.20.

²³² Ibid p.21.

²³³ turpat

Taču iepriekšminētajā lietā paredzētais risinājums ir derīgs tikai īstermiņā, Autoresprāt, tieši pilnīgs aizliegums izdot personu uz valsti, kuras ieslodzījumu iestādē izdotajai personai var draudēt cietsirdīgas un pazemojošas izturēšanās aizlieguma pārkāpums nestu nepieciešamo rezultātu- pārliecību par šo cilvēktiesību ievērošanu un vienota ieslodzījuma vietu standarta ieviešana visās dalībvalstīs.

Jau 2014.gadā Eiropas Parlaments vērsās pie Eiropas Komisijas, ierosinot grozījumus Pamatlēmumā, lai nodrošinātu iespēju neizpildīt Eiropas Aresta orderi cilvēktiesību apsvērumu dēļ un aicinot paredzēt obligātu proporcionalitātes testa piemērošanu.²³⁴ Taču Eiropas Komisija izvēlējās nepapildināt Eiropas Aresta ordera piemērošanas nosacījumus. Eiropas Parlaments 2017.gada 17.novembrī atkārtoti vērsās pie Eiropas Komisijas, jautājot, kas tiek darīts, lai samazinātu Eiropas Aresta orderu skaitu, kas izdoti par triviāliem noziegumiem.²³⁵ Eiropas Komisijas komisāre Vera Jurova savā atbildē norādīja, ka Eiropas Komisija ir izdevusi rokasgrāmatu tiesību praktiķiem par Eiropas Aresta ordera izdošanu un piemērošanu un norādīja, ka vairumā valstu jau pastāv savi mehānismi, lai pārliecinātos, ka Eiropas Aresta orderis netiek izdots par mazāk smaga nozieguma veikšanu.²³⁶

Šāda Eiropas Komisijas nostāja un Eiropas Parlamenta nespēja rīkoties, lai īstenotu grozījumus, Autoresprāt, nozīmē, ka tikai caur EST sniegtajām interpretācijām un skaidrojumiem vai Eiropas Savienības dalībvalstu saskaņotu rīcību nākotnē, dalībvalstis spēs izvairīties no līdz šim pieļautajām kļūdām.

5.3. Efektivitātes princips Eiropas Aresta ordera piemērošanā

Eiropas Savienības izvēlētais veids, kā ieviest Eiropas Aresta ordera sistēmu- caur harmonizāciju vai savstarpējās atzīšanas principu, ir būtisks apsvērums, lai izvērtētu, vai izvēle par labu savstarpējās atzīšanas principam ir nesusi cerēto rezultātu. Efektivitāte ir bijis nozīmīgs aspekts izvēloties savstarpējās atzīšanas principu kā galveno pamatprincipu Eiropas Aresta ordera ieviešanā, kā alternatīva šim principam varētu tikt uzskatīta harmonizācija. Efektivitāte krimināltiesību sadarbības jomā izpaužas kā izpildvaras iestāžu nodrošināšana ar resursiem, lai atbalstītu īstenoto noziedzības apkarošanas misiju. Būtiski atcerēties, ka Eiropas Savienības tiesībās efektivitāte pazīstama arī kā *effet utile* princips, kuru Eiropas Savienības tiesa ir

---

²³⁴ Eiropas Parlamenta 2014.gada 27.februāra rezolūcija nr. P7_TA(2014)0174. Pieejams <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P7-TA-2014-0174+0+DOC+PDF+V0//EN> [Aplūkots 20.04.2019]

²³⁵ Eiropas Parlamenta 2017.gada 17.novembra jautājums Eiropas Komisijai nr. E-007089-17. Pieejams: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-007089_EN.html?redirect#ref1 [Aplūkots 20.04.2019]

²³⁶ Eiropas Komisijas komisāres Veras Jurovas 19.01.2018 sniegtā atbilde uz jautājumu E-007089/2017 Pieejams: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-007089-ASW_EN.html [Aplūkots 20.04.2019]

ieviesusi, lai: nodrošinātu pareizu Eiropas Savienības tiesību ieviešanu dalībvalstu tiesību sistēmās un lai stiprinātu Eiropas Savienības tiesību pozīciju attiecībā pret dalībvalstu tiesību sistēmām.

Eiropas Aresta ordera mehānismā efektivitāte izpaužas kā valsts tiesību interpretācija saskaņā ar Pamatlēmuma formulējumu un mērķi, lai nodrošinātu Pamatlēmuma pilnīgu efektivitāti.²³⁷ Eiropas Aresta ordera pirmajā piemērošanas dekādē Eiropas Savienības tiesa, sniedzot prejudiciālos nolēmumus, rīkojās piesardzīgi attiecībā uz Eiropas Aresta ordera mehānisma efektivitāti un rūpīgi centās izvairīties no efektivitātes apdraudēšanas.²³⁸ Šādu rīcību apliecina atteikumi spriedumos²³⁹ ļaut neizpildīt Eiropas Aresta orderi gadījumos, kad tiek pārkāptas ES līmeņa vai dalībvalsts līmeņa pamattiesības un nepastāv neviens no Pamatlēmumā paredzētajiem neizpildes pamatiem.²⁴⁰

Autoresprāt, izvēle Eiropas Aresta orderi ieviest caur savstarpējās atzīšanas principu, nevis harmonizāciju ir bijis drosmīgs solis, kas ir paildinājis vienotās izpratnes veidošanos.

---

²³⁷ EK Rokasgrāmata 42.lpp

²³⁸ Van der Mei, 2018.p.3

²³⁹ Sk. C-396/11 Radu; C-399/11 Melloni

²⁴⁰ Van der Mei, 2018, p.3.

Kopsavilkums

Pētījuma rezultātā autore izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes:

1. Kopš Eiropas Aresta ordera ieviešanas, Eiropas Savienības tiesa ir pieņēmusi trīsdesmit trīs prejudiciālos nolēmumus ar Eiropas Aresta ordera piemērošanu saistītās lietās, divdesmit no tiem pieņemti pēdējo četru gadu laikā.
2. Pamatlēmumā ietvertu kritēriju neizpilde izsniedzot Eiropas Aresta orderi, izsniegto orderi padara prettiesisku un rada pamatu izpildes dalībvalstij atteikt izsniegtā ordera izpildi.
3. Pamatlēmumā nav ietverts efektīvs cilvēktiesību aizsardzības mehānisms, tādējādi savstarpējās atzīšanas un savstarpējās uzticēšanās principu ievērošana var novest pie cilvēktiesību pārkāpumiem attiecībā uz izdoto personu.
4. Savstarpējās atzīšanas principa stūrakmens ir izpildes dalībvalsts pārlicība, ka tiesu iestāde ir veikusi Eiropas Aresta ordera izsniegšanas pārraudzību un pārlicinājusies par personas pamattiesību ievērošanu.
5. Efektivitātes principa un savstarpējā uzticēšanās principa ievērošana Eiropas Aresta ordera izpildē sevī ietver izpildes dalībvalsts tiesības izvērtēt Eiropas Aresta ordera atbilstību izpildes dalībvalsts tiesību kritērijiem tikai *in abstracto* līmenī.
6. Eiropas Aresta ordera pamatā esošais savstarpējās uzticēšanās princips nav neierobežots un caur Aranyosi un Caldaru spriedumu, Eiropas Savienības tiesa ievieš Eiropas Aresta ordera neizpildes pamatu, gadījumos, kad izsniegšanas dalībvalstī izdotā persona var tikt pakļauta necilvēcīgai izturēšanās un spīdzināšanai. ML spriedumā ieviestais neizpildes pamats tiesību uz taisnīgu tiesu apdraudējuma gadījumā, liecina, ka Eiropas Savienības tiesa nav gatava ieviest vienotu cilvēktiesību klauzulu un plāno pieturēties pamattiesību kategoriju atsevišķas izvērtēšanas.
7. Prejudiciālo jautājumu pieļaujamību neietekmē apstākļi, ka uzdotie prejudiciālie jautājumi ir saistīti ar izpildes dalībvalsts pienākumiem gadījumā, kad iesniedzējvalsts ir Eiropas Aresta ordera izsniegšanas dalībvalsts.
8. Nesenā Eiropas Savienības Tiesas tiesu prakse liecina, ka arī turpmāk ir gaidāmi spriedumi, kas vērsti uz konkrētu rezultātu (kā Bob-Dogi, Poltorak, Ozelik) tādēļ, ka Pamatlēmumā ietvertie jēdzieni ir Eiropas Aresta ordera mehānisma pamatā vai arī ir iekļauti normā, kas ierobežo dalībvalstu autonomiju.
9. Eiropas Savienības Tiesa arvien vairāk interpretē Pamatlēmumu caur pamattiesību prizmu, atļaujot neizpildīt Eiropas Aresta orderi, ja ir pamats uzskatīt, ka izsniegšanas dalībvalstī pieprasītās personas tiesības uz taisnīgu tiesu ir apdraudētas.

10. Dalībvalstu tiesu iestāžu tiesu lēmumu savstarpējā atzīšana ir brīvības, drošības un tiesiskuma telpas pamatā, izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir jāuzticas, ka pieņemtais lēmums ir pieņemts saskaņā ar pieprasītās personas pamattiesībām.
11. Autoresprāt, joprojām ir nepieciešami grozījumi Pamatlēmumā, nosakot, ka proporcionalitātes principa piemērošana gan Eiropas Aresta ordera izsniegšanas posmā, gan tā izpildes posmā, ir obligāta, tas samazinās par triviāliem noziegumiem izdoto Eiropas Aresta orderu skaitu un ierobežos nesamērīgu personu tiesību ierobežošanu.
12. Nepieciešams ieviest vispārīgu klauzulu, kas ļautu atteikt Eiropas Aresta ordera izpildi gadījumos, kad pastāv pamatotas bažas par pieprasītās personas pamattiesību iespējamo apdraudējumu Eiropas Aresta ordera izsniegšanas valstī.
13. Jānodrošina stingrāka kontrole pār dalībvalstu pieņemto praksi- izsniegt Eiropas Aresta orderus- situācijās, kad cits sadarbības instruments būtu daudz piemērotāks, tādējādi veicinot izpratni par Eiropas Aresta ordera mērķi.
14. Proporcionalitātes principa obligātums tiek gaidīts jau vairākus gadus, politiskās gribas trūkums šādu papildinājumu veikšanai līdz šim liecina, ka tas nākotnē arī varētu nenotikt, tādējādi ar jaunu dalībvalstu iestāšanos vai rodoties jaunām tiesiskuma problēmām jau esošajās dalībvalstīs, tiktu apdraudēta savstarpējā uzticēšanās.
15. Nepastāvot obligātai prasībai izvērtēt proporcionalitāti, nesamērīgi izdoto un izpildīto Eiropas Aresta orderu skaitu var samazināt Eiropas Komisijai sniedzot definīcijas 32 noziedzīgu nodarījumu kategorijām, kurām ir atcelta dubultās sodāmības pārbaude.

Izmantotā literatūra un avoti

Literatūra:

1. A Potential Constitutional Moment for the European Rule of Law—The Importance of Red Lines, *Common Market Law Review* 55: 1–14, 2018.
2. Boscan G., The Free Movement of Judgments and Judicial Decisions, Challenges of the knowledge society, 2018; 10 (-), pp. 440-453
3. Bovend'Eerdt K., “The Joined Cases Aranyosi and Căldăraru: A New Limit to the Mutual Trust Presumption in the Area of Freedom, Security, and Justice?” (2016),32(83) *Utrecht Journal of International and European Law* 1102.
4. Brussels, 20.12.2017 C(2017) 9050 final, COMMISSION RECOMMENDATION of 20.12.2017 regarding the rule of law in Poland complementary to Commission Recommendations (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 and (EU) 2017/1520
5. C. Barnard, ‘The Charter, the Court – and the Crisis’, University of Cambridge Faculty of Law: Legal Studies Research Papers No. 18/2013.
6. Efrat A., Assessing mutual trust among EU members: evidence from the European Arrest Warrant, *Journal of European Public Policy*, Volume 26, 2019- Issue 5, p. 656-675.
7. Eiropas Komisijas paziņojums 28.9.2017, Rokasgrāmata par to, kā izsniegt un izpildīt Eiropas Apcietināšanas orderi, C(2017) 6389 final.
8. *European Journal of crime, criminal law and criminal justice* 26 (2018) 103-109.
9. IJASOS- International E-Journal of Advances in Social Sciences, Vol. IV, Issue 11, August 2018
10. Klimek L. *European arrest warrant*. New York: Springer, 2014, 360.lpp.
11. Klimek L., *Mutual Recognition of Judicial Decisions in European Criminal law*, Springer Verlag, 2017, 768.lpp.
12. L. Judicial Harmonisation through Autonomous Concepts of European Union Law: The Example of the European Arrest Warrant Framework,, *European Law Review* Volume 43 | no.1 | february 2018
13. Lenaerts K., LA VIE APRÈS L’AVIS:EXPLORING THE PRINCIPLE OF MUTUAL (YET NOT BLIND) TRUST, *Common Market Law Review* 54: 805–840, 2017. p.810

14. Mancano L., A New Hope? The Court of Justice Restores the Balance between Fundamental Rights Protection and Enforcement Demands in the European Arrest Warrant System. Briere C., Weyembergh A. (ed.). The Needed Balances in EU Criminal Law (Hart Publishing 2017) 285–312, Edinburgh School of Law Research Paper No. 2019/11
15. Marin L., Effective and Legitimate? Learning from the Lessons of 10 Years of Practice with the European Arrest Warrant, *New Journal of European Criminal Law*, 2014, vol. 5, issue 3.
16. Michael Plachta, European Arrest Warrant: Revolution in Extradition, 11 *Eur. J. Crime Crim. L. & Crim Just.* 178 (2003), p. 178-194.
17. Panainte R., “Considerations on the European Arrest Warrant”, *Journal of Public Administration, Finance and Law* 2/2015, p.157-164.
18. Prechtal S., Mutual Trust Before the Court of Justice of the European Union, *European Papers*. Vol.2, 2017, pp.75-92
19. Sanger A. (2010) Force of Circumstance: The European Arrest Warrant and Human Rights, *Democracy and Security*, 6:1, 17-51
20. Schallmoser M. N., “The European Arrest Warrant and Fundamental Rights”, *European journal of crime, criminal law and criminal justice* 22 (2014) 135-165
21. Van der Mei A .P., The European arrest warrant system: recent developments in the case law of the court of justice, *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 1–23 (2018)

Avoti internetā:

1. Bertrand Joris: The Rule of Law in Poland and the European Arrest Warrant: A Blessing in Disguise? Pieejams: <https://ohrh.law.ox.ac.uk/the-rule-of-law-in-poland-and-the-european-arrest-warrant-a-blessing-in-disguise/> [Aplūkots 20.04.2019]
2. Bovend'Eerd K. The Joined Cases Aranyosi and Căldăraru: A New Limit to the Mutual Trust Presumption in the Area of Freedom, Security, and Justice? Pieejams: <https://www.utrechtjournal.org/articles/10.5334/ujel.337/> [Aplūkots 16.04.2019]
3. CCBE pētījums: EAW-rights, pieejams: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/CRIMINAL_LAW/CRM_projects/EN_CRM_20161117_Study-on-the-European-Arrest-Warrant.pdf [Aplūkots 09.04.2019]

4. Defence Extradition Lawyers forum, pieejams: <http://delf.org.uk/wp-content/uploads/2018/02/DELF-Newsletter-Issue-10-1.pdf> [aplūkots 12.04.2019]
5. Eurojust, Case Law by the Court of Justice of the European Union on the European Arrest Warrant. Pieejams: [http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/caselawanalysis/Case%20Law%20by%20the%20Court%20of%20Justice%20of%20the%20European%20Union%20on%20the%20European%20Arrest%20Warrant%20\(October%202018\)/2018-10_EAW-case-law_EN.pdf](http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/caselawanalysis/Case%20Law%20by%20the%20Court%20of%20Justice%20of%20the%20European%20Union%20on%20the%20European%20Arrest%20Warrant%20(October%202018)/2018-10_EAW-case-law_EN.pdf) [Aplūkots 15.03.2019]
6. European Policy centre: Court of Justice of the EU: rulings on legal implications of the Brexit. Pieejams; <https://cep.org.rs/en/blogs/court-of-justice-of-the-eu-rulings-on-legal-implications-of-the-brexite/> [Aplūkots 13.05.2019]
7. Fair trials international, “European Arrest Warrant: Cases of Injustice”, pieejams: <https://www.fairtrials.org/documents/EAW - Cases of Injustice - UPDATE.pdf> [aplūkots 18.04.2019].
8. Fair trials pētījums “Beyond Surrender”, 2018., pieejams: <https://www.fairtrials.org/publication/beyond-surrender>, [aplūkots 10.04.2019]
9. Gáspár-Szilágyi S., Joined Ca Aranyosi and Căldăraru. Converging Human Rights Standards, Mutual Trust and a New Ground for Postponing a European Arrest Warrant. Pieejams: <https://acelg.blogactiv.eu/2016/06/01/joined-cases-aranyosi-and-caldararu-converging-human-rights-standards-mutual-trust-and-a-new-ground-for-postponing-a-european-arrest-warrant/> [aplūkots 27.04.2019]
10. Haggemüller, S., 2013. The Principle of Proportionality and the European Arrest Warrant. Oñati Socio-legal Series [online], 3 (1), 95-106. Pieejams: <http://ssrn.com/abstract=2200874>
11. Joseph Hammond: Is the European Arrest warrant becoming a political tool? Pieejams: <https://www.vocaleurope.eu/is-the-european-arrest-warrant-becoming-a-political-tool/> [Aplūkots 01.05.2019]
12. Marguery T., Van den Brink T., Simonato M.: Part II Application of Mutual Recognition to the Transfer of Judgements of Conviction in the Context of EU Law, pieejams: <https://euprisoners.eu/wp-content/uploads/sites/153/2017/11/EUPrisoners-Part-II-application-of-mutual-recognition.pdf> [Aplūkots 20.04.2019]
13. Mirandola S.: European arrest warrant and judicial independence in Poland: where can mutual trust end? (Opinion of the AG in C-216/18 PPU L.M.). Pieejams: <https://europeanlawblog.eu/2018/07/24/european-arrest-warrant-and-judicial->

- independence-in-poland-where-can-mutual-trust-end-opinion-of-the-ag-in-c-216-18-ppu-l-m/ [Aplūkots 21.03.2019]
14. Owen Bowcott: MEPs criticise ‘disproportionate’ use of European arrest warrants.
Pieejams: <https://www.theguardian.com/law/butterworth-and-bowcott-on-law/2011/jun/09/meps-criticise-european-arrest-warrants> [Aplūkots 02.05.2019]
  15. Peers S.: Human Rights and the European Arrest Warrant: Has the ECJ turned from poacher to gamekeeper? Pieejams; <http://eulawanalysis.blogspot.com/2016/11/human-rights-and-european-arrest.html> [Aplūkots 25.04.2019]
  16. Petra Bard: The Effect of Brexit on European Arrest Warrants, CEPS paper. Pieejams: <https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2018/04/PBard%20Brexit%20effect%20on%20EAW.pdf> [Aplūkots 03.05.2019]
  17. Plachta Michael: EU Court Allows European Arrest Warrant to UK despite Brexit.
Pieejams: <https://ielrblog.com/index.php/article/eu-court-allows-european-arrest-warrant-to-uk-despite-brexit/> [Aplūkots: 28.04.2019]
  18. Popa E. E., “The Clash between Fundamental Rights, Mutual Recognition & Public Security Recent developments in the CJEU’s case law in the field of AFSJ” (2017)
Pieejams:
https://www.researchgate.net/publication/319276776_The_Clash_between_Fundamental_Rights_Mutual_Recognition_Public_Security_Recent_developments_in_the_CJEU%27s_case_law_in_the_field_of_AFSJ?enrichId=rgreq-9313a0327aa614a80bbc2e08d1628b53-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzMxOTI3Njc3NjtBUzo1MzEyNDA0NzY3MDg4NjRAMTUwMzY2OTAwNzMxMg%3D%3D&el=1_x_3&esc=publicationCoverPdf [Aplūkots 13.04.2019]
  19. Reding V. http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-89_en.htm?locale=en
pieejams:https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/judicial-cooperation/types-judicial-cooperation/european-arrest-warrant_en [aplūkots 16.04.2019]
  20. Rosas Allan: The European Court of Justice: Do all roads lead to Luxembourg?
Pieejams: http://aei.pitt.edu/97079/1/PI2019_03_AR_ECJ_0.pdf [Aplūkots 27.04.2019]; Circolo, A., & Hamul’ák, O. (2018). Euratom and Brexit: Could the United Kingdom Maintain One Foot in the European Union? Current Scenarios and Future Prospects of British withdrawal from the EAEC, *International and Comparative Law Review*, 18(2), p.144

21. Weyenberg A., "European Added Value Assessment The EU Arrest Warrant" Annex I, "Critical Assessment of the Existing European Arrest Warrant Framework Decision", Brussels, 2014, pieejams:
https://www.academia.edu/7372380/Critical_Assessment_of_the_European_Arrest_Warrant_Framework_Decision [Aplūkots 13.04.2019]
22. Xanthopoulou E., "The Quest For Proportionality For The European Arrest Warrant: Fundamental Rights Protection in a Mutual Recognition Environment", p. 48.
Pieejams:
https://www.academia.edu/14989497/The_QUEST_for_Proportionality_for_the_European_Arrest_Warrant_Fundamental_Rights_Protection_in_a_Mutual_Recognition_Environment [aplūkots 16.04.2019]

Politikas plānošanas dokumenti:

1. 2017.gada 20.decembra Komisijas Rekomendācija 20.12.2017 C(2017) 9050 final, (COMMISSION RECOMMENDATION of 20.12.2017) regarding the rule of law in Poland complementary to Commission Recommendations (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 and (EU) 2017/1520, pieejams:
http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=49107
2. Eiropas Komisijas Komisāres V.Redingas uzruna. http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-89_en.htm?locale=en
pieejams:https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/judicial-cooperation/types-judicial-cooperation/european-arrest-warrant_en [aplūkots 16.04.2019]
3. Eiropas Komisijas komisāres Veras Jurovas 19.01.2018 sniegtā atbilde uz jautājumu E-007089/2017 Pieejams: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-007089-ASW_EN.html [Aplūkots 20.04.2019]
4. Eiropas Parlamenta 2014.gada 27.februāra rezolūcija nr. P7_TA(2014)0174. Pieejams <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P7-TA-2014-0174+0+DOC+PDF+V0//EN> [Aplūkots 20.04.2019]
5. Eiropas Parlamenta 2017.gada 17.novembra jautājums Eiropas Komisijai nr. E-007089-17. Pieejams: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-007089_EN.html?redirect#ref1 [Aplūkots 20.04.2019]
6. Eiropas Savienības Padomes prezidentūras 2007.gada 9.jūlija komunikē nr. 10975, 4.lpp. Pieejams: <http://www.statewatch.org/news/2007/jul/eu-eaw-evaluation.pdf>

7. KOMISIJAS PAZIŅOJUMS (28.9.2017) ROKASGRĀMATA PAR TO, KĀ IZSNIEGT UN IZPILDĪT EIROPAS ARESTA ORDERI, pieejams: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-lv.do
8. KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI Jauns ES mehānisms tiesiskuma nostiprināšanai 11/03/2014 pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014DC0158> [aplūkots 20.04.2019]
9. KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI ES Tiesiskuma programma laikposmam līdz 2020. gadam — uzticēšanās, mobilitātes un izaugsmes stiprināšana Savienībā. 11/03/2014 pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-LV/ALL/?uri=CELEX:52014DC0144&from=EN> [aplūkots 20.04.2019]
10. Tamperes 1999.gada Eiropadomes secinājumi, pieejami: http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm [aplūkots 15.04.2019]

Izmantotie tiesību akti:

1. LĪGUMS PAR EIROPAS SAVIENĪBU KONSOLIDĒTĀ VERSIJA, 9.5.2008., Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis C 115/13
2. LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU KONSOLIDĒTĀ VERSIJA, 9.5.2008., Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis C 115/47
3. Padomes pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm

Eiropas Savienības Tiesas spriedumi:

1. EST Ģenerālvokātes Julianas Kokotes secinājumi lietā C-105/03
2. EST 2016.gada 1.jūnija Spriedums lietā C-241/15, Niculaie Aurel Bob-Dogi
3. EST 2016.gada 10.novembra Spriedums lietā C-452/16 PPU, Krzysztof Marek Poltorak
4. EST 2016.gada 10.novembra Spriedums lietā C-453/16 PPU, Halil Ibrahim Özçelik.
5. EST 2016.gada 5.aprīļa Spriedums lietā C-404/15, Pál Aranyosi un Robert Căldăraru
6. EST 2018.gada 25.jūlija Spriedums lietā C-216/18 PPU, LM
7. EST 2018.gada 23.janvāra Spriedums lietā C-367/16, Dawid Piotrowski
8. EST 2018.gada 25.jūlija Spriedums lietā C-268/17, AY
9. EST Ģenerālvokāta Maceja Špunara secinājumi lietā C-268/17
10. EST 2018.gada 19.septembra Spriedums lietā C-327/18 PPU, RO

Bakalaura darbs “Aktuālā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra Eiropas Aresta ordera lietās” izstrādāts Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: _____ Rebeka Kiršteina

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: docents Dr. iur. Arnis Buka _____ 20.05.2019.

Recenzents: _____

Darbs iesniegts Starptautisko un Eiropas tiesību zinātņu katedrā 20.05.2019.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe _____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

____.____.2019. prot. Nr. __

Komisijas sekretārs/-e: _____